

STATENS GARANTIER OCH UTLÅNING

En riskanalys

Riksgäldens uppdrag

Staten tillhandahåller garantier och lån för de ändamål som riksdagen och regeringen beslutar om. En garanti innebär att staten går i borgen för någon annans betalningsåtaganden, vilket leder till en kreditrisk för staten. Kreditrisk uppstår på samma sätt när staten lånar ut pengar till exempelvis ett företag eller en privatperson.

Vid årsskiftet 2021/2022 uppgick statens garantier och utlåning med kreditrisk med undantag för insättningsgarantin till 750 miljarder kronor.¹ Portföljen innehåller bland annat studielån, exportgarantier, bostadsgarantier och garantier till förmån för internationella finansiella institutioner där Sverige är medlem. Dessa engagemang går i denna rapport under samlingsnamnet den ordinarie portföljen. Insättningsgarantin, som uppgick till 1 917 miljarder kronor per den 31 december 2020, analyseras separat i rapporten.²

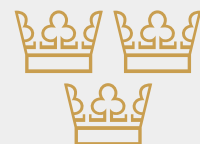
Riksgäldskontoret (Riksgälden) har sedan 2012 årligen lämnat rapporten Statens garantier och utlåning – en riskanalys till regeringen. Rapporten tas fram i samverkan med Exportkreditnämnden (EKN), Boverket, Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) och Centrala studiestödsnämnden (CSN) samt övriga berörda myndigheter.³

Ökad kunskap ger förutsättningar för en bättre riskhantering

Riskanalysen är ett komplement till den redovisningsmässiga beskrivning som görs av garanti- och utlåningsverksamheten i årsredovisning för staten (ÅRS). Där redovisas bland annat utestående belopp, reserveringar för förluster och de avgifter staten tar ut inom dessa verksamheter. Syftet med riskanalysen är att ge ökad kunskap om de kredit- och likviditetsrisker engagemangen ger upphov till. Rapporten belyser därför främst:

- risken för stora kreditförluster i portföljen, det vill säga förluster som överstiger förväntade förluster och normala avvikelser (kreditriskanalys)
- vilka händelser eller omständigheter som kan ge upphov till stora kreditförluster
- statens förmåga att hantera stora oförutsedda utbetalningar och risken att utbetalningar kopplade till garantier och lånelöften leder till högre upplåningskostnader i statens likviditetsförvaltning (likviditetsriskanalys).

Denna fördjupade bild bidrar till en ökad transparens kring verksamheten, samtidigt som det blir enklare för politiska beslutsfattare att bedöma om det skulle behöva vidtas ytterligare riskbegränsande åtgärder.

¹ Exklusive de engagemang som undantas riskanalysen, se bilaga 2.

² Insättningsgarantins storlek för 2021 fanns inte tillgänglig när rapporten skrevs.

³ En rapport innehållande en samlad riskanalys av statens utställda garantier och utlåning ska lämnas den 15 mars enligt förordningen (2007:1447) med instruktion för Riksgäldskontoret.

Innehåll

Sammanfattning	4
Låg risk för stora förluster i den ordinarie portföljen	4
Måttlig risk för stora förluster för insättningsgarantin	5
Flexibel kassahantering ger låg likviditetsrisk	5
Analytiskt ramverk	7
Riskenanalysens omfattning	7
Kreditrisikanalysen	7
Likviditetsrisikanalysen	9
Risikfaktorer	10
Kreditrisk i den ordinarie portföljen	13
Den ordinarie portföljen	13
Påverkan och åtgärder på statens garanti- och utlåningsverksamhet under coronapandemin	15
En begränsad känslighet för nedgångar i ekonomin	18
Koncentrationer finns men risken är låg för stora förluster	22
Namnkoncentrationer – god kreditvärdighet hos enskilt stora engagemang	22
Nära förbindelser begränsade – låg risk att problem sprids	27
Branschkoncentrationer – exponering mot teleoperatörer	27
Geografiska koncentrationer	28
Samlad bedömning av riskfaktorena	33
Kreditrisk i insättningsgarantin	34
Åtagande för konsumentskydd och finansiell stabilitet	34
Olika funktion beroende på typ av krishantering	34
Olika kategorier av institut	35
Utmärkande riskfaktorer för insättningsgarantin	37
Måttlig risk att direkta infrianden orsakar stora förluster	38
Lägre återvinning vid direkt infriande än vid resolution	40
Låg risk för stora förluster i insättningsgarantin vid resolution	41
Sannolikheten för bidrag från insättningsgarantin i resolution	42
Relativt goda möjligheter till återvinning vid resolution	48
Likviditetsrisk kopplade till statens garantier och utlåning	50
Utgångspunkter för likviditetsrisikanalysen	50
Möjliga utbetalningar inte större än att de kan hanteras	50
Stor flexibilitet i statens likviditetsförvaltning	52

Potentiell merkostnad kortvarig och isolerad	53
Bilaga 1: Statens garanti- och utlåningsverksamhet	56
Den statliga garanti- och utlåningsmodellen	56
Engagemang som regleras i särskild ordning	58
Bilaga 2: Engagemang som undantas riskanalysen	62
Anslagsfinansierad utlåning	62
Affärsverken	62
Kapitaltäckningsgarantier	62
Investerarskyddet	63
Bilaga 3: Fördjupad redovisning av statens garanti- och utlåningsportfölj	64
Garanti- och utlåningsportföljens storlek	64
Försvårande omständigheter för att fastställa förväntad förlust	69
Historiska flöden	70

Sammanfattning

Riksgälden bedömer att risken för stora förluster i den så kallade ordinarie portföljen – som uppgår till 750 miljarder kronor och bland annat innehåller studielån, exportkreditgarantier och garantier till förmån för internationella finansiella institutioner – ligger kvar på samma låga nivå som föregående år. Risken för stora förluster för insättningsgarantin bedöms ligga kvar på samma måttliga nivå som förra året. Med stora förluster avses 20 miljarder kronor under en tidshorisont på fem år. Den utdragna pandemin bedöms i begränsad grad ha påverkat risknivån negativt i båda dessa portföljer. Kriget i Ukraina, och det försämrade säkerhetsläget i Europa, innebär en osäkerhet kring den makroekonomiska utvecklingen och utvecklingen på de finansiella marknaderna. Riksgälden följer noga detta och har en löpande dialog med andra myndigheter och finansiella aktörer. Den ordinarie portföljen har en begränsad exponering i länderna Ukraina, Ryssland och Belarus.

Låg risk för stora förluster i den ordinarie portföljen

Riksgälden bedömer att risken är låg för stora förluster i den ordinarie portföljen. Stora delar av portföljen har en god kreditvärdighet och andelen engagemang med mycket dålig kreditvärdighet är låg. Portföljen bedöms ha en begränsad känslighet för konjunktunedgångar, vilket till stor del förklaras av den generellt goda kreditvärdigheten. Det finns ett antal betydande koncentrationer i portföljen, men risken bedöms som låg för att det ska uppstå stora förluster bland dem. Övriga delar av portföljen är väl diversifierade över ett stort antal geografiska områden och branscher.

Koncentrationerna gäller främst enskilt stora engagemang, en geografisk koncentration mot Sverige (41,4 procent) varav en mycket stor del är studielån (75,4 procent) och en branschkoncentration mot telekomoperatörer (11 procent). Anledningen till att Riksgälden bedömer att risken är låg för att dessa koncentrationer ska orsaka stora förluster är framför allt att kreditvärdigheten är relativt hög i de engagemang där koncentrationerna finns.

Om stora förluster skulle uppstå, trots en låg risknivå, är det mest troligt att sådana orsakas av en djup och långvarig ekonomisk nedgång som slår särskilt hårt mot en eller flera av portföljens koncentrationer, samtidigt som nedgången skapar förhöjda förluster i övriga delar av portföljen. Den nuvarande goda kreditvärdigheten i portföljen bidrar till att den är relativt motståndskraftig mot normala ekonomiska konjunktunedgångar. Om pandemin inte förvärras kommer dess effekt på portföljen troligtvis att ha varit begränsad. Kriget i Ukraina har förändrat säkerhetsläget i Europa och det finns en osäkerhet kring det fortsatta förloppet och hur den reala ekonomin och finansiella marknader kan påverkas. Riksgälden följer därför noga utvecklingen och har en löpande dialog med andra myndigheter och aktörer på de finansiella marknaderna. Den ordinarie portföljen har en begränsad exponering i länderna Ukraina, Ryssland och Belarus (se avsnittet om geografiska koncentrationer).

En viktig förklaring till den förhållandevis låga risken i portföljen är de principer och regelverk som styr statens garanti- och utlåningsverksamhet. Statens risktagande hålls nere av att garantier och lån begränsas i belopp och tid, att den förväntade kostnaden redovisas och finansieras vid beslutstillfället och att riskbegränsande villkor används. I bilaga 1 beskrivs detta mer utförligt.

Tabell 1. Kreditrisker i den ordinarie portföljen

Risikfaktor	Risk för stora kreditförluster (föregående år)
Risk till följd av förändringar i allmän ekonomisk utveckling	Låg (Låg)
Namnkonzentration (enskilt stora engagemang)	Låg (Låg)
Nära förbindelser mellan garantigäldenärer eller låntagare	Låg (Låg)
Branschkoncentration	Låg (Låg)
Geografisk koncentration	Låg (Låg)

Risiknivån bedöms utifrån en fyrgradig skala: måttlig, förhöjd och hög.

Måttlig risk för stora förluster för insättningsgarantin

Riksgälden bedömer att risken är måttlig för stora förluster kopplade till insättningsgarantin.

För storbankerna och andra institut som bedöms vara systemviktiga kan insättningsgarantin behöva bidra för att upprätthålla insättarnas skydd i resolution. Det krävs dock mycket betydande förluster i instituten för att sådana bidrag skulle behövas. Riksgälden bedömer den risken som låg.

Om ett icke systemviktigt institut fallerar infrias i stället insättningsgarantin genom att staten betalar ut ersättning direkt till insättarna och får en fordran på institutet. För att stora förluster ska uppstå krävs att ett av de största icke systemviktiga instituten fallerar, alternativt att flertalet institut fallerar. Riksgälden bedömer att risken för det är måttlig. Risken för att betydligt större förluster än 20 miljarder kronor uppstår bedöms däremot som låg beroende på att ett relativt stort antal institut därmed skulle behöva falla.

Tabell 2. Risk utifrån typ av infriande

Typ av infriande	Risk för stora förluster (föregående år)
Direkt infriande	Måttlig (Måttlig)
Infriande i resolution	Låg (Låg)

Risiknivån bedöms utifrån en fyrgradig skala: måttlig, förhöjd eller hög.

Flexibel kassahantering ger låg likviditetsrisk

Riksgälden bedömer att likviditetsriskerna i garanti- och utlåningsportföljen är fortsatt låga. Dessa likviditetsrisker består i att det på förhand inte är känt om och när potentiella belopp ska utbetalas. Riksgälden bedömer att sådana mindre sannolika belopp kan lånas upp med kort

varsel. Upplåningskostnaden skulle visserligen kunna bli något högre i vissa fall, men då endast kortvarigt och kopplat till enskilda utbetalningar.

Analytiskt ramverk

Riksgäldens riskanalys av statens garantier och utlåning med kreditrisk utgår från ett analytiskt ramverk där utgångspunkter, definitioner och metod läggs fast.

Riskanalysens omfattning

Riskanalysen innehåller en kreditriskanalys och en likviditetsriskanalys. Kreditriskanalysen omfattar statens portfölj av garantier och lån med kreditrisk som i slutet av 2021 var utfärdade till utomstatliga parter. Likviditetsriskanalysen omfattar, utöver dessa garantier och lån, även lånelöften där en part har rätt att låna av staten inom givna villkor men ännu inte har utnyttjat den rätten.

Att analysen utgår från de engagemang som fanns i portföljen det senaste årsskiftet innebär visserligen en förenkling eftersom portföljens innehåll förändras löpande – exempelvis avslutas vissa engagemang samtidigt som andra tillkommer. En mer dynamisk ansats ökar dock både komplexiteten och osäkerheten i analysen, bland annat på grund av att antaganden om ännu ej fattade beslut skulle behöva göras.

Anslagsfinansierad utlåning, affärsverkens garantier, investerarskyddet och kapitaltäckningsgarantier undantas från riskanalysen. De utgör i sammanhanget små belopp, eller begränsade risker, och exkluderas därför av praktiska skäl. Undantagen bedöms inte påverka Riksgäldens slutsatser. Se bilaga 2 för mer information om dessa undantag.

Angående riskanalysens omfattning bör det även förtydligas att den utgör en begränsad del av statens totala balansräkning. Om det uppstår stora förluster bland statens garantier och utlåning, har staten samtidigt sannolikt högre utgifter, och lägre inkomster, på andra områden. Detta eftersom stora förluster troligen skulle uppstå under ekonomiska krisperioder.

Kreditriskanalysen

I kreditriskanalysen analyseras risken för förluster på minst 20 miljarder kronor i den ordinarie portföljen eller för insättningsgarantin under kommande fem år.⁴

Insättningsgarantin utgör till redovisat belopp betydligt mer än hälften av statens samlade portfölj. Mot bakgrund av det stora beloppet, och de komplexa regelverk som har direkt påverkan på risken i insättningsgarantin, genomförs denna analys i en separat del. Om det sker stora förluster i den ena portföljen finns en ökad sannolikhet för att förlusterna även i den andra portföljen är högre än normalt, även om de senare inte nödvändigtvis behöver överstiga 20 miljarder kronor. Det förklaras av att stora förluster ofta inträffar under en djup lågkonjunktur

⁴ Utöver den riskanalys som presenteras i rapporten genomför Riksgälden årligen ett antal beräkningar med hjälp av kvantitativ portföljmodell. Beräkningarna avser simuleringar av förväntade och oförväntade förluster på ett och tre års sikt i den ordinarie portföljen, exklusive CSN:s och Boverkets engagemang. Portföljmodellen används i första hand för att bidra till en ökad förståelse för risker i portföljen och för att följa eventuella riskförändringar mellan olika år, vilka skulle kunna indikera ett behov av mer fördjupad analys. Se fokusrapporten "Beräkning av risken för stora förluster i statens garanti- och utlåningsportfölj", Riksgälden mars 2017, för en detaljerad beskrivning av modellen.

som påverkar båda portföljerna negativt. Analysen utgår dock från samma analytiska ramverk som den ordinarie portföljen.

Risken för stora förluster bedöms utifrån skalan låg, måttlig, förhöjd och hög risk. Skalan ska i första hand ses utifrån behovet av en mer fördjupad analys av portföljrisker och samvariationer i förluster. Vid en låg risknivå föreligger sannolikt inget sådant behov medan måttliga risker bör följas upp lite närmare. Vid en förhöjd eller en hög risknivå finns ett utökad analysbehov, samtidigt som det kan vara aktuellt att utreda om det är möjligt att begränsa risknivån. Om detta i sin tur är lämpligt är dock ett politiskt beslut.

Förluster

Begreppet förluster används i kreditriskanalysen som ett samlingsnamn för infrianden av garantier samt avskrivningar av lån, vid en konstaterad förlust på utlåningen.

Infrianden av garantier påverkar både det finansiella sparandet och statsskulden. Avskrivningar av lån påverkar endast finansiellt sparande eftersom de inte innebär några kassaflöden. I analysen kommenterar Riksgälden även effekterna på statens kassaflöde av så kallade nedsättningar och betalningsinställelser bland studielånen, även om dessa inte klassas som förluster i analysen.

Även om infrianden innebär en förlust, i den mening att de omedelbart påverkar statens finanser, behöver de inte nödvändigtvis leda till en slutlig förlust om staten i efterhand återvinner (får tillbaka) det belopp som infriats. I kreditriskanalysen kommenterar Riksgälden därför möjligheten till återvinningar vid eventuella infrianden. En stor andel av återvinningarna kan dock komma att göras bortom analysens tidsram på fem år, eftersom återvinningsarbetet ofta kan ta många år att slutföra. Fokus är därför främst på risken för infrianden.

För insättningsgarantin har staten även rätt att i efterhand höja avgiftsuttaget om förlusterna blir stora nog att urholka den fond som används för att täcka förluster – det vill säga en retroaktiv rätt att långsiktigt täcka förluster.

Fokus på stora förluster under en femårsperiod

Med stora förluster avses i rapporten förluster som uppgår till minst cirka 20 miljarder kronor i den ordinarie portföljen eller för insättningsgarantin under de kommande fem åren.⁵

---

⁵ Om förlusterna uppgår till totalt minst 20 miljarder kronor antas majoriteten av förlusterna i de flesta fall inträffa under ett eller ett par mer kritiska år, medan förlusterna under resterande del av femårsperioden antas ligga på mer normala nivåer.

Det finns inget givet svar på vilken storlek på förluster som är mest intressant ur ett riskperspektiv. Vilken storlek på förluster som är relevant att analysera kan variera beroende på situation, framför allt på statens finansiella ställning när förlusterna inträffar.

Riksgälden anser att riskanalysen bör ha en inriktning mot förluster som väsentligen överstiger förväntade förluster och genomsnittliga historiska förluster, eftersom sådana utfall tydligen skulle minska möjligheten att uppnå finans- och budgetpolitiska mål jämfört med ett förväntat eller historiskt sett normalt utfall. Utifrån det har Riksgälden valt att fokusera på risken för förluster om minst 20 miljarder kronor under en femårsperiod. Det ska poängteras att detta utgör en bruttoförlust. Netto blir förlusten mindre eftersom staten gör återvinningar och tar ut avgifter under samma period. Det genomsnittliga årliga avgiftsuttaget har exempelvis för den ordinarie portföljen och för insättningsgarantin de senaste tio åren uppgått till cirka 1,8 miljarder kronor respektive 1,6 miljarder kronor.⁶ I bilaga 3 beskrivs historiska flöden för verksamheten – såsom avgifter, återvinningar och infrianden – i mer detalj. Förenklat kan det beskrivas som att det årliga avgiftsuttaget ska täcka det fåtal år när verksamheten ger underskott. Verksamheten förväntas därmed under längre perioder ha ett överskott, vilket är tänkt att täcka de större förluster som främst kan uppstå vid ekonomiska kriser.

En femårsperiod är tänkt att avspegla en medelfristig tidshorisont, eller en ungefärlig konjunkturcykel, i likhet med många andra ekonomiska prognoser och utvärderingsperioder inom staten. En begränsad tidsperiod är nödvändig för att en bedömning av risken för stora förluster ska vara tillräckligt relevant. På mycket lång sikt ska avgifter och återvinningar från garanti- och utlåningsverksamheten i teorin motsvara förlusterna, i likhet med vad som beskrivits ovan, varför nettoeffekten på statens finanser i längden är tänkt att balansera till noll (se bilaga 1). Men sett till en begränsad tidsperiod har stora förluster en negativ effekt på statens finanser. Att istället välja en kort tidsperiod (exempelvis ett år) skulle också medföra att analysen inte blir tillräckligt relevant. För på kort sikt tenderar oftast kreditrisker att vara små.

I och med det valda tidsperspektivet utgår riskanalysen från hur stora belopp som kan infrias av utestående garantier under de kommande fem åren. Detta kan i några fall skilja sig väsentligt från beloppen i årsredovisning för staten (ÅRS), bland annat beroende på att många garantier inte omedelbart infrias i sin helhet, utan löpande i takt med att amorteringar på de garanterade lånen förfaller till betalning. Storleken på engagemangen presenteras dock i rapporten utifrån de belopp som redovisas i ÅRS när inget annat anges, bland annat för att tydliggöra riskanalysens koppling till den portfölj som redovisas i ÅRS.

Likviditetsriskanalysen

Garantier och lånelöften innebär en likviditetsrisk eftersom det på förhand inte är känt om eller när utbetalningar kopplade till åtagandena behöver göras. I befintlig utlåning finns däremot ingen sådan risk eftersom staten redan har betalat ut lånebeloppet.

Avsnittet om likviditetsrisker belyser dels statens förmåga att hantera stora oförutsedda utbetalningar, dels risken att utbetalningar kopplade till garantier och lånelöften leder till högre upplåningskostnader i likviditetsförvaltningen. Likviditetsriskanalysen utgår från stora belopp

---

⁶ Ej rensat för överföring av del av avgift till Finland och Danmark

som skulle kunna behöva betalas ut som engångsbetalningar eller som ett flertal betalningar inom några få dagar. Den har på så sätt ett mycket kortare tidsperspektiv än kreditriskanalysen.

Riskfaktorer

Det finns i princip två typer av händelser som kan medföra stora förluster:

- ett mindre antal förluster för enskilt stora garantier eller lån som utgör en betydande andel av portföljen
- en samling (ett kluster) av förluster som tillsammans utgör stora belopp och i regel förklaras av samvariationer.⁷

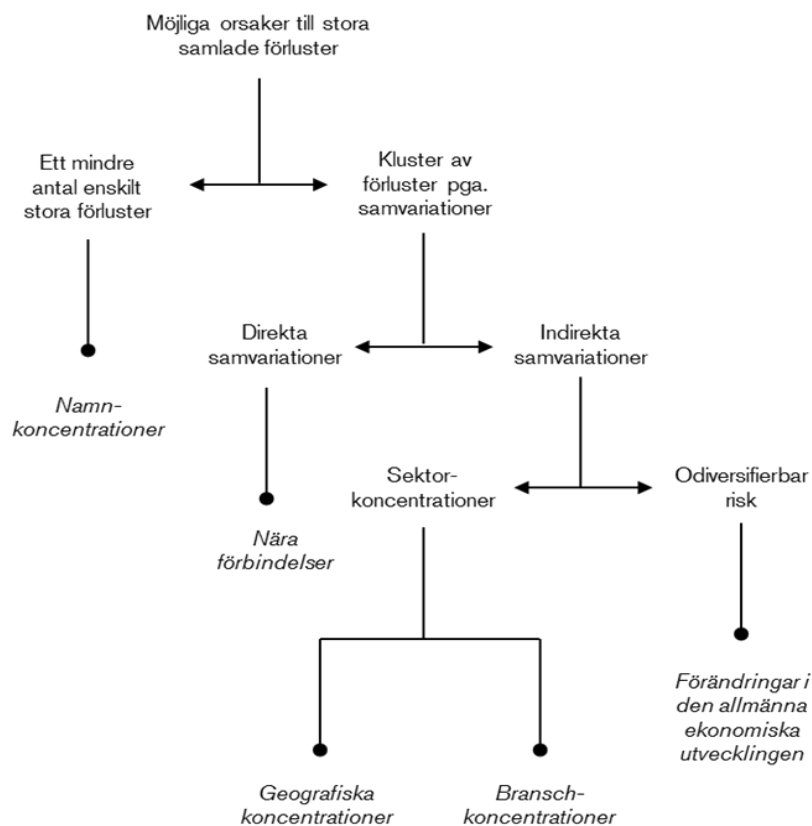
Riskanalysen identifierar och belyser omständigheter som kan ge upphov till dessa två händelser, så kallade riskfaktorer. De riskfaktorer som identifierats är förändringar i den allmänna ekonomiska utvecklingen, namnkoncentrationer, nära förbindelser mellan garantigäldenärer respektive låntagare, branschkoncentrationer och geografiska koncentrationer. I figur 1 sammanfattas hur de identifierade riskfaktorerna hänger samman.

Figur 1. Riskfaktorer och deras inbördes förhållanden

---

⁷ Beroende på exempelvis konjunkturcykeln eller förändrade förutsättningar inom en specifik sektor (såsom en bransch eller ett geografiskt område) tenderar kreditförluster att sammanfalla i tiden, i så kallade kluster. Det kan tolkas som att möjligheten för garantigäldenärer och låntagare att fullgöra sina åtaganden samvarierar. Det finns två typer av samvariationer. Direkta samvariationer betyder i detta sammanhang att kreditrisken i ett engagemang direkt påverkar kreditrisken i ett annat. Indirekta samvariationer betyder att en bakgrundsfaktor påverkar kreditrisken i flera engagemang.

Förändringar i den allmänna ekonomiska utvecklingen

De riskfaktorer som beskrivs nedan hänger samman med förekomsten av koncentrationer i en portfölj. Men även i en perfekt diversifierad portfölj (utan större koncentrationer) finns en risk för kluster av förluster med anledning av indirekta samvariationer. En ekonomisk chock såsom en lågkonjunktur med spridning över flera olika branscher och geografiska regioner kan exempelvis ge upphov till indirekta samvariationer mellan olika sektorer, trots avsaknad av tydliga direkta ekonomiska samband.

Namnkoncentrationer (enskilt stora engagemang)

Analysen av namnkoncentrationer är kopplad till hur stor andel av portföljen ett enskilt engagemang står för. Om det finns enskilda engagemang som utgör en betydande andel av portföljen kan ett fåtal fallissemang medföra stora förluster. För detta krävs inga samvariationer eftersom ett fåtal fallissemang skulle kunna ske slumpmässigt vid samma tidpunkt av helt oberoende orsaker. Analysen av namnkoncentrationer skiljer sig därmed från analyserna av övriga riskfaktorer som har det gemensamt att de är beroende av samvariationer.

Nära förbindelser

Om garantigäldenärer eller låntagare har nära ekonomiska eller juridiska förbindelser, kan ett fallissemang hos en sådan leda till att de andra också fallerar på sina åtaganden. Exempel på sådana förbindelser är när ett antal bolag tillhör samma koncern eller ingår i samma

leverantörskedja. På det sättet ger nära förbindelser upphov till direkta samvariationer som kan leda till kluster av förluster.

Koncentrationer i en bransch eller ett geografiskt område

Indirekta samvariationer kan uppstå i olika sektorer – till exempel branscher eller geografiska områden. Det kommer av att kreditvärdigheten hos garantigäldenärer och låntagare inom en sektor ofta påverkas av samma bakomliggande faktorer, till exempel efterfrågan på en produkt som tillverkas av flera bolag inom en viss sektor. En negativ chock, exempelvis en efterfrågeminskning, kan ge upphov till indirekt samvariation mellan bolag inom en sektor och medföra kluster av förluster.

Med branschkoncentration avses låg diversifiering med hänsyn till garantigäldenärernas och låntagarnas branschtillhörighet. Det kan antingen bero på att portföljen är exponerad mot endast ett fåtal branscher eller att någon eller några enskilda branscher utgör en betydande andel av portföljen.

Geografiska koncentrationer innebär att garantigäldenärer och låntagare i samma geografiska område påverkas samtidigt av negativa ekonomiska förändringar, som till exempel en konjunkturedgång eller stora förändringar i valutor och räntor. Negativa chocker kan då leda till indirekta samvariationer som ger upphov till kluster av förluster.

Kreditrisker i den ordinarie portföljen

Riksgälden bedömer att risken är låg för stora förluster i den ordinarie portföljen. Den utdragna pandemin har i viss grad påverkat negativt, främst genom att portföljen har växt, vilket inte är ovanligt i en turbulent period. Stora delar av portföljen har fortsatt en relativt god kreditvärdighet och exponeringen mot engagemang med hög eller mycket hög kreditrisk är begränsad. Det finns ett antal betydande koncentrationer i portföljen, men risken bedöms som låg för att det ska uppstå stora förluster bland dem. Övriga delar av portföljen är väl diversifierade över ett stort antal geografiska områden och branscher. Kriget i Ukraina har förändrat säkerhetsläget i Europa och det finns en osäkerhet kring det fortsatta förloppet och hur den reala ekonomin och de finansiella marknaderna kan komma att påverkas. Riksgälden följer därför utvecklingen noga och har en löpande dialog med andra myndigheter och aktörer på de finansiella marknaderna. Den ordinarie portföljens exponering i länderna Ukraina, Ryssland och Belarus är begränsad.

Den ordinarie portföljen

I detta avsnitt analyseras risken för stora kreditförluster i den ordinarie portföljen. I enlighet med de avgränsningar som presenteras i bilaga 2 uppgår portföljen till 750 miljarder kronor per den 31 december 2021, att jämföra med 698 miljarder kronor vid föregående årsskifte.⁸ Diagram 11 i bilaga 3 beskriver hur volymerna har förändrats mellan åren 1999 – 2021.

Storleksökningen förklaras delvis av pandemirelaterade åtgärder vilka presenteras under avsnittet *Effekter och åtgärder på statens garanti- och utlåningsverksamhet i samband med coronapandemin*. Portföljen är uppdelad på omkring 1 900 garantier och cirka 1,7 miljoner lån och innehåller:

- garantier och lån som hanteras med utgångspunkt i den statliga garanti- och utlåningsmodellen (se bilaga 1)
- studielån som utfärdats inom studiestödssystemet
- garantikapital som staten ställt ut till olika internationella finansiella institutioner där Sverige är medlem

Avsnittets disposition följer det analytiska ramverket. Utifrån identifierade riskfaktorer analyseras först portföljens känslighet för allmän ekonomisk utveckling (odiversifierbar risk). Därefter analyseras risken för stora förluster från förekommande koncentrationer i portföljen.

---

⁸ En fördjupad redovisning av de belopp som behandlas i riskanalysen återfinns i bilaga 3.

Engagemang i ordinarie portföljen

Tabellerna 3 till 7 visar den totala storleken på statens garantier och lån i den ordinarie portföljen den 31 december 2020 respektive 2021. Den ordinarie portföljen uppgick vid årsskiftet 2021/2022 till 750 miljarder kronor, jämfört med 698 miljarder kronor året före.

Tabell 3. Bostadsgarantier

Miljoner kronor	2020-12-31	2021-12-31
Bostadskreditgarantier	2 731	4 376
Förvärvsgarantier	0	0
Totalt	2 731	4 376

Boverket utfärdar, förvaltar och redovisar statliga bostadsgarantier.

Tabell 4. Exportkreditgarantier

Miljoner kronor	2020-12-31	2021-12-31
Exportkreditgarantier	238 556	266 331

EKN ger statliga exportgarantier för att främja svensk export och svenska företags internationalisering.

Tabell 5. Garantier och krediter inom bistånd

Miljoner kronor	2020-12-31	2021-12-31
U-kreditgarantier	488	425
Fristående garantier	5 834	7 506
Totalt	6 322	7 931

Inom ramen för det svenska bistånds- och utvecklingssamarbetet finns ett flertal garantier och lån utfärdade som hanteras av Sida

Tabell 6. Studielån

Miljoner kronor	2020-12-31	2021-12-31
Studielån ¹	237 736	249 309

En stor del av den ordinarie portföljen består av studielån som CSN beviljar och hanterar.

¹ Beloppet avser studielån som finansieras med lån i Riksgälden.

Övrigt

Staten utfärdar även garantier och lån avseende bland annat infrastrukturprojekt, engagemang som är kopplade till statens roll som ägare i olika bolag, medlemskap i internationella finansiella institutioner och forsknings- och utvecklingsinvesteringar (FoU), se tabell 7.

Tabell 7. Övriga engagemang som hanteras av Riksgälden och Regeringskansliet och som ingår i den ordinarie portföljen

Miljoner kronor	2020-12-31	2021-12-31
Kreditgarantier inom infrastruktur	13 607	9 606
Internationella engagemang	1 081	1 712
Grundfundsförbindelser	405	405
Garantikapital	169 402	182 961
Tillförsel av kapital	7 694	7 972
Pensionsgarantier	7 322	7 039
Övriga kreditgarantier	1 802	1 281
Utlåning inom infrastruktur	819	804
Utlåning till FoU	70	55
Övrig utlåning	10 174	10 234
Totalt	212 377	222 069

Påverkan och åtgärder på statens garanti- och utlåningsverksamhet under coronapandemin

På samlad nivå har pandemin i viss grad påverkat statens garanti- och utlåningsverksamhet, främst genom att volymerna av utställda garantier och lån har ökat mer än under normala år. Volymökningen kopplad till pandemin var dock större 2020, jämfört med 2021. Den ekonomiska

återhämtning som tog fart redan under hösten 2020 har medfört att stora delar av de särskilda åtgärder som infördes har fasats ut under 2021.

Riksgälden

Riksgäldens garanti- och utlåningsportfölj har under pandemin växt med cirka 11 miljarder kronor, exklusive de så kallade garantikapitalen. De flesta av nya engagemang tillkom under 2020 och stora delar av dessa kvarstår vid utgången av 2021.

Riksdag och regering beslutade bland annat om ett garantiprogram för att stödja mindre och medelstora företag, kallat Företagsakuten. Riksgälden har i detta program garanterat upp till 70 procent av ett företags banklån. Programmet förlängdes i olika omgångar men stängdes för nya garantier den 30 september 2021. Utestående garantier var vid årsskiftet cirka 1,3 miljarder kronor, vilket var en minskning motsvarande 500 miljoner kronor jämfört med föregående årsskifte.

Flygindustrin är en av de branscher som drabbats hårdast av pandemin. Riksgälden fick därför i uppdrag att under 2020 ställa ut kreditgarantier till vissa flygföretag. Kreditgarantierna kunde uppgå till totalt 5 miljarder kronor. Två garantier ställdes ut under 2020, en till SAS på 1,5 miljarder kronor och en till Braathens Regional Aviation på 180 miljoner kronor. SAS återbetalade redan under 2020 det underliggande lånet och kreditgarantin avslutades därmed i förtid. Under 2021 fick Riksgälden i uppdrag att lämna en låneram till SAS om högst 1,5 miljarder kronor. Detta var en gemensam åtgärd med den danska staten som lämnade ett lika stort åtagande.

AB Svensk Exportkredit har sedan 2009 en låneram som tillhandahålls av Riksgälden. Ramen uppgick vid årsskiftet till 200 miljarder kronor. Under 2020 uppkom ett lånebehov samtidigt som upplåningsmöjligheterna på marknaden minskade. Svensk Exportkredit utnyttjade därför ramen för första gången och lånade 10 miljarder kronor. Lånet löper fram till mars 2022.

Exportkreditnämnden

Under 2021 har EKN:s garantivolymer ökad med knapp 28 miljarder kronor och de uppgår per årsskiftet till cirka 266 miljarder kronor. Endast en mindre del av ökningen under 2021 kan härledas från de ekonomiska effekterna av pandemin, till skillnad från året innan som innebar en ökning med tydlig koppling till pandemin.

Banker, andra kreditinstitut och exportföretag har, i takt med den ekonomiska återhämtningen, haft ett minskande behov av de produkter och lösningar som EKN tog fram vid pandemins start. EKN har därför under 2021 avvecklat flertalet av dessa speciallösningar. Ett sådant exempel är rörelsekreditgarantin till större företag, vilken i normalfallet endast erbjuds till små och medelstora företag.⁹ Mellan mars 2020 och juni 2021 utfärdade EKN 41 sådana garantier till ett totalt belopp 61,2 miljarder kronor, varav den största delen avser 2020.

Under pandemin erbjöd EKN även små och medelstora företag en garanti för att täcka 80 procent av befintliga rörelsekrediter, jämfört med att det i normalfallet erbjuds en täckning på 50 procent. Denna möjlighet upphörde den 30 juni 2021.

⁹ Rörelsekreditgarantier till stora företag erbjuds även som en tillfällig lösning i samband med finanskrisen 2008 – 2010.

För att underlätta för i övrigt stabila företag att överbrygga de svårigheter som pandemin orsakat, skapade EKN också möjlighet till anstånd med betalningar. Under 2021 inkom 72 anståndsansökningar vilket kan jämföras med 321 under 2020. Då efterfrågan tydligt trappats av under 2021 bedömer EKN att behovet av denna åtgärd har upphört.

CSN

Satsningar inom utbildningsområdet med anledning av pandemin har bidragit till att CSN:s utlåning har ökat mer än under vanliga år. Satsningarna tillkom främst mot bakgrund av det kraftigt försämrade konjunkturläget under 2020, som ledde till högre arbetslöshet och en ökad efterfrågan på utbildning. Under 2021 ökade utestående lånevolym med närmare 12 miljarder kronor vilket var något högre än föregående år.

Under pandemin har ett antal åtgärder tillfälligt införts. Ett exempel är slopandet av det så kallade fribeloppet som i vanliga fall reglerar hur hög inkomst en studerande kan ha utan att studiemedlen minskar. Även en möjlighet till avskrivningar av vissa delar av studielån infördes, för det fall att en utbildning har ställts in till minst 50 procent under en viss period. Omfattning av dessa avskrivningar har dock varit beloppsmässigt liten.

Amorteringar av studielån som finansieras med lån i Riksgälden uppgick under året till närmare 12,8 miljarder kronor. Det var en ökning med 387 miljoner kronor jämfört med 2020.

Nedsättningar av det årsbelopp som ska återbetalas av en låntagare har också ökat under pandemin. Under 2021 uppgick de till närmare 1,7 miljarder kronor. En nedsättning innebär att delar av en återbetalning skjuts framåt i tiden, exempelvis på grund av att en låntagare studerar eller har fått en lägre inkomst än tidigare.

Sida

Sida ingick under 2021 sju nya garantiavtal, motsvarande ett totalt garantibelopp om drygt 1,5 miljarder kronor. Två av dessa garantier har en direkt pandemirelaterad koppling. Den första har fokus på att bistå marknaden för förnybara energisystem utanför det konventionella kraftnätet i Afrika och i Asien. Den andra syftar till att underlätta behövande länders finansiering av hälso- och sjukvårdsprodukter, inklusive vacciner. Vid utgången av 2021 pågick arbete med ett tiotal nya garantier, i olika stadier, varav en har primärt fokus på att motverka negativa effekter av pandemin. Sidas samlade garantivolym ökade med cirka 1,6 miljarder kronor under 2021, vilket kan jämföras med en minskning på knappt 200 miljoner kronor året innan.

Under 2021 informerades Sida om potentiella skadefall i åtta utestående garantier. Fem av dessa avser utlåning i Afrika. De övriga refererar till engagemang i Colombia, Kosovo och Palestina. Sidas garantiportfölj som helhet uppvisar dock fortsatt låga förlustnivåer.

Flera garantitagare har kommunicerat till Sida att de, med anledning av pandemin, har haft svårt att hitta lämpliga investeringsobjekt. Ett ökat fokus på grön omställning är också tydlig i garantiverksamheten och efterfrågan på nya garantier är relativt hög.

Boverket

Pandemin har haft en begränsad effekt på Boverkets kreditgarantiverksamhet. Bostadsproduktionen och finansieringen via kreditgivare bedöms ha löpt på i stort sett som vanligt, bortsett från en kortvarig stiltje på marknaden under våren 2020. Efterfrågan på

kreditgarantier under byggtiden har under 2021 fortsatt att öka, vilket bidragit till en tydlig ökning av garanterade volymer under året. Utestående garantivolym var cirka 4,4 miljarder kronor vid årsskiftet.

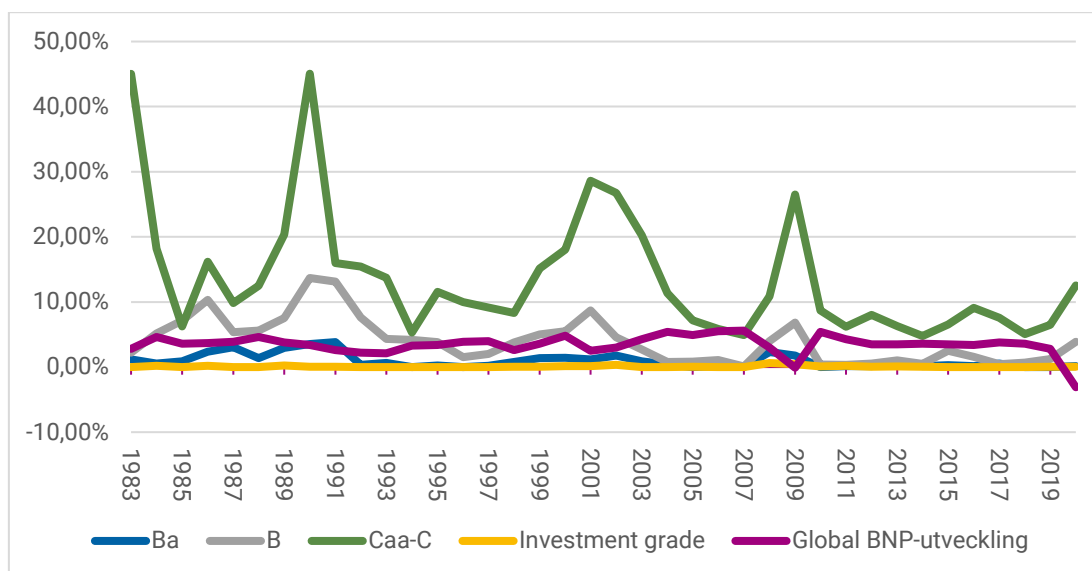
En begränsad känslighet för nedgångar i ekonomin

Förändringar i den allmänna ekonomiska utvecklingen (konjunkturen) är en riskfaktor som få garantigäldenärer eller låntagare är immuna mot. Den går därför inte att diversifiera bort. Hur mycket kreditvärdigheten påverkas av en ekonomisk nedgång skiljer sig mellan olika kategorier av engagemang. Generellt kan sägas att känsligheten för konjunkturvariationer avspeglas i ett engagemangs kreditvärdighet (rating). Om påverkan är tillräckligt stor för att leda till ett fallissemang beror i hög grad på ett engagemangs kreditvärdighet innan en ekonomisk nedgång inträffar, utöver magnituden av nedgången. Följande avsnitt innehåller en genomgång av historiska samband mellan ekonomiska nedgångar och fallissemang, samt en beskrivning av engagemangens kreditvärdighet i den ordinarie portföljen.

Garantiernas känslighet mot allmän ekonomisk utveckling

Diagram 1 visar variationer i global BNP-utveckling och fallissemangsfrekvenser bland företag som haft en rating från Moody's. Fallissemangsfrekvensen bland de två lägsta ratingkategorierna i diagrammet (B och Caa-C) är kraftigt förhöjd vid ekonomiska kriser såsom den tidiga 90-talskrisen, IT-kraschen kring 2001 och finanskrisen kring 2007-2009. Även pandemin har inneburit fler fallissemang för dessa kategorier. Företag med högre kreditvärdighet (investment grade) har däremot en betydligt lägre fallissemangsfrekvens under samma krisperioder.

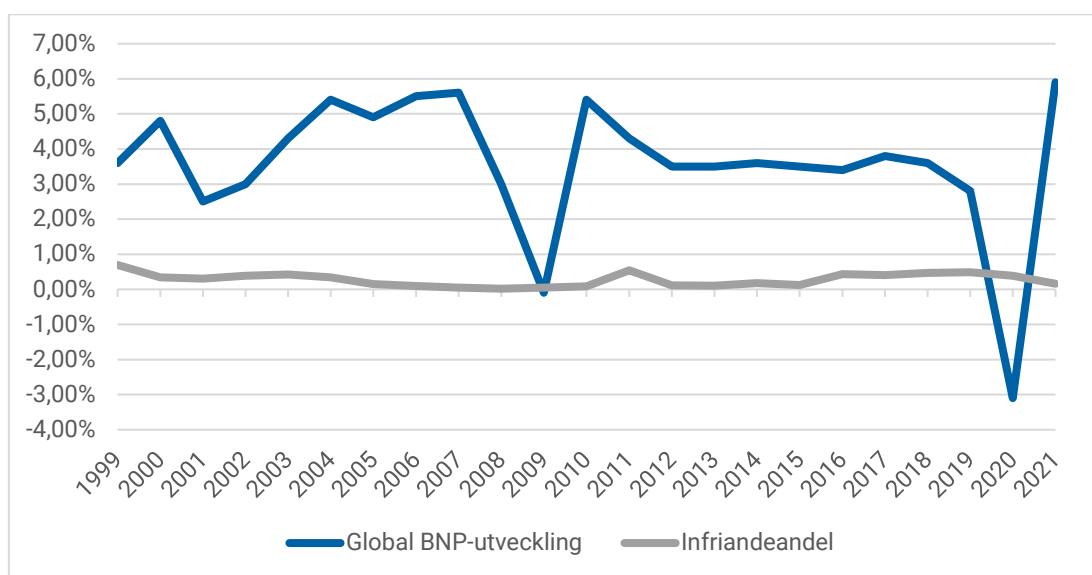
Diagram 1. Fallissemangsfrekvens och global ekonomisk utveckling

Moody's Annual Default Study Corporate Default and Recovery Rates 1920-2020, Exhibit 40-41 - Annual Issuer-Weighted Corporate Default Rates by Letter Rating, 1920-2019. IMF, 2021.

Diagram 2 beskriver hur stor andel av statens garantiåtagande i den ordinarie portföljen som infriats under perioden 1999-2021. De ekonomiska nedgångarna har inte alls på samma sätt, som visas i diagram 1, orsakat betydande ökningarna av andelen garantier som infriats. Andelen påvisar snarare en jämnhet över dessa år. Det största årliga infriandet under tjugoårsperioden utgjordes till största del av garantin för Saab Automobile som 2011 uppgick till 2,1 miljarder kronor.

Diagram 2. Andel infriat av garantiportföljen och global ekonomisk utveckling 1999-2021

Uppgifter från EKN, Sida, Boverket och Riksgälden. BNP-utveckling från IMF, 2021 (BNP för 2021 är en uppskattning av IMF).

Riksgälden saknar data för aggregerade infrianden under perioden före 90-talets slut. Den perioden inkluderar till exempel finanskrisen i början av 90-talet och den så kallade oljekrisen på 70-talet. I kölvattnet av oljekrisen drabbades framför allt länder i Latinamerika och Afrika av ekonomiska problem vilket ledde till skuldombförhandlingar som sköttes genom den så kallade Parisklubben. För EKN:s del innebar det ett större antal infrianden under 80-talet med en topp på 1,7 miljarder kronor år 1987.¹⁰ Den svenska varvskrisen resulterade också i garantiförluster som framför allt uppstod under 80-talet. Detta var en sektor som upplevde en kraftig nedgång i Sverige under 1970- och 80-talet, och som staten bland annat utfärdade en stor mängd garantier till förmån för. Riksgäldens garantier till sektorn uppgick till som mest 64 miljarder kronor 1983 och infriandena var drygt 4,5 miljarder kronor under de mest kritiska åren 1983 till 1987.

Omräknat till dagens penningvärde uppgick EKN:s och Riksgäldens samlade infrianden till belopp i storleksordningen 20 miljarder kronor under ett begränsat antal år på 80-talet. Men

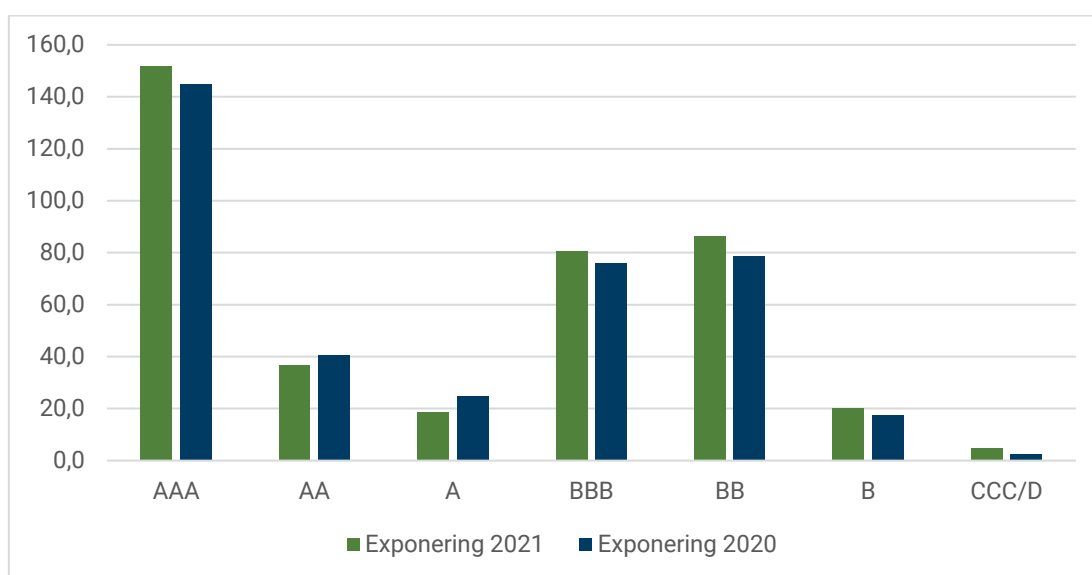
¹⁰ Stora delar av dessa utbetalningar från EKN återvanns på lång sikt.

dessas förluster förklaras i högre grad av geografiska och branskmässiga koncentrationer än av en nedgång i den allmänna ekonomin, även om den senare inte saknade betydelse.

Denna historik indikerar att konjunkturkänsligheten har varit begränsad i garantiportföljen. En trolig delförklaring är att andelen garantier med hög kreditrisk har varit relativt liten.

I diagram 3 beskrivs kreditvärdigheten i garantiportföljens volymer per 31 december 2021, jämfört med föregående år. Det görs med hjälp av en uppdelning mellan olika ratingkategorier. Den övervägande andelen utgörs av garantier där kreditvärdigheten motsvarar en så kallad *investment grade* (ratingkategorier AAA till BBB). Andelen så kallad *speculative grade* (ratingkategorier BB till CCC/D) har dock ökat i viss grad under pandemin, främst inom ratingkategorin BB. Att denna andel ökar under en kris är inte ovanligt, eftersom att vissa befintliga engagemang får en lägre rating men också för att nya garantier i större utsträckning än vanligt ställs ut till krisande branscher som generellt har en sämre kreditvärdighet. Diagram 3 visar också att volymerna till företag med en hög till mycket hög kreditrisk (ratingkategorier B till CCC/D) är begränsad. På mer finfördelad nivå består dessa garantier av cirka 570 engagemang där de flesta är relativt små och inget är tillräckligt stort för att utgöra en namnkoncentration (se tabell 8 i nästa avsnitt om namnkoncentrationer).

Diagram 3. Garantiportföljens uppdelning per ratingkategori, miljarder kronor

Volymerna utgår från de belopp som kan infrias under riskanalysens femåriga tidshorisont.

Kreditvärdigheten i en portföljs engagemang varierar mellan olika år. Med en portfölj vars kreditvärdighet skiljer sig väsentligt från tidigare perioder minskar värdet av att analysera historiska fallissemang i portföljen. Givet att en portfölj har en växande exponering mot garantigäldenärer med svag kreditvärdighet ökar exempelvis sannolikheten för stora förluster och vice versa.

Det saknas detaljerad information om hur kreditvärdigheten i exponeringarna utvecklats över längre perioder, men Riksgälden bedömer att den sannolikt inte har försämrats över tid. Införandet av en statlig garantimodell i slutet av 90-talet talar snarare för att utställandet av nya garantier, och riskhanteringen av befintliga garantier, blivit mer restriktivt ur ett riskperspektiv.¹¹ Denna garantimodell har under senare år kompletterats för att även omfatta statlig utlåning. Flertalet av modellens bestämmelser bidrar till att göra beslutsfattarna medvetna om risker och till att staten sedan beaktar dessa risker. Andra syftar till att staten undviker att ta på sig vissa typer av oönskade risker, och till att i lämplig mån minska statens risktagande.

Utlånings känslighet mot allmän ekonomisk utveckling

Statens utlåning med kreditrisk består främst av cirka 1,7 miljoner studielån motsvarande 249 miljarder kronor. Utöver det finns ett fåtal lån hos Riksgälden som uppgår till cirka 11 miljarder kronor.

För studielånen görs ingen bedömning av enskilda låntagares kreditvärdighet när lånen ges, eftersom villkoren för utlåningen styrs av studiebaserade kriterier och inte låntagarens ekonomiska situation. Det går därför inte bedöma studielånens känslighet för nedgångar i ekonomin baserat på en kreditvärdering av de enskilda låntagarna. På aggregerad nivå finns däremot skäl att anta att studielåntagarna har en relativt god kreditvärdighet, främst mot bakgrund av en jämförelsevis hög utbildningsnivå som minskar risken för arbetslöshet.

Det finns även mycket som talar för att storleken på årliga avskrivningar av studielånen inte beror på rådande ekonomiska förhållanden i särskilt stor utsträckning. De studielån som främst är föremål för avskrivning är de lån som skrivs av på grund av att låntagaren uppnår åldern för åldersavskrivning. Storleken på sådana beror främst på demografi och hur dessa låntagares ekonomiska situation varit fram till åldersavskrivningen. Under kommande fem år rör det sig om maximalt 2,4 miljarder kronor i åldersavskrivningar. Avskrivningar kan också ske på grund av dödsfall, så kallade behörighetsgivande studier eller synnerliga skäl. Riksgälden bedömer att även sådana avskrivningar inte varierar i särskilt hög utsträckning med föreliggande ekonomiska förhållanden.

Något som kan variera mer med ekonomiska förhållanden är hur stor andel av det årsbelopp som CSN debiterar studielåntagarna som betalas. En minskning i denna andel behöver inte leda till ökade avskrivningar, men har en direkt effekt på statens kassaflöde och därmed statsskulden. Dessa variationer kommenteras därför i kommande avsnitt.

Koncentrationsrisker är sannolikt mest relevanta att analysera

Riksgälden bedömer att den ordinarie portföljen har en begränsad känslighet för den allmänna ekonomiska utvecklingen. Bedömningen bygger främst på att andelen engagemang med lägst kreditvärdighet (ratingkategorier B till CCC/D) är liten. Det historiska utfallet beträffande förluster indikerar också en begränsad konjunkturkänslighet. Införandet av en statlig garantimodell under 90-talet har även inneburit en minskad risk för att många och stora riskfyllda engagemang skulle tillföras portföljen. Det talar för att portföljens kreditkvalitet i ett längre tidsperspektiv har stärkts, vilket bidragit till att känsligheten för den allmänna ekonomiska utvecklingen är begränsad.

¹¹ I bilaga 1 följer en beskrivning av den statliga garanti- och utlåningsmodellen.

Av ovanstående följer att Riksgälden bedömer risken som låg för att stora förluster uppstår enbart på grund av odiversifierbar risk. För att detta scenario skulle inträffa krävs antagligen en mycket djup och långvarig ekonomisk kris.

Det är viktigt att understryka att slutsatsen därmed inte är att den ekonomiska utvecklingen saknar relevans för riskanalysen. Om stora förluster uppstår är det sannolikt i samband med en ekonomisk kris av något slag. Eventuella orsaker och bakgrunder till en sådan kris analyseras inte i detta sammanhang men tidigare kriser kan utgöra tänkbara exempel. Pandemin, och oroligheter och osäkerheter i omvärlden avseende konflikter och flyktingsituationer, är andra mer aktuella exempel på en sådan situation. Det troliga vid sådana händelser är att stora förluster i första hand skulle härledas från någon eller några av portföljens koncentrationsrisker. Med andra ord att någon av de största garantierna infrias eller att en sektorkoncentration av någon anledning drabbas av särskilt stora svårigheter vid en ekonomisk kris, samtidigt som antalet infrianden och betalningsinställelser även är högre än normalt i övriga delar av portföljen. För att förstå och bedöma risken för stora förluster är det därför viktigt att analysera just dessa koncentrationer.

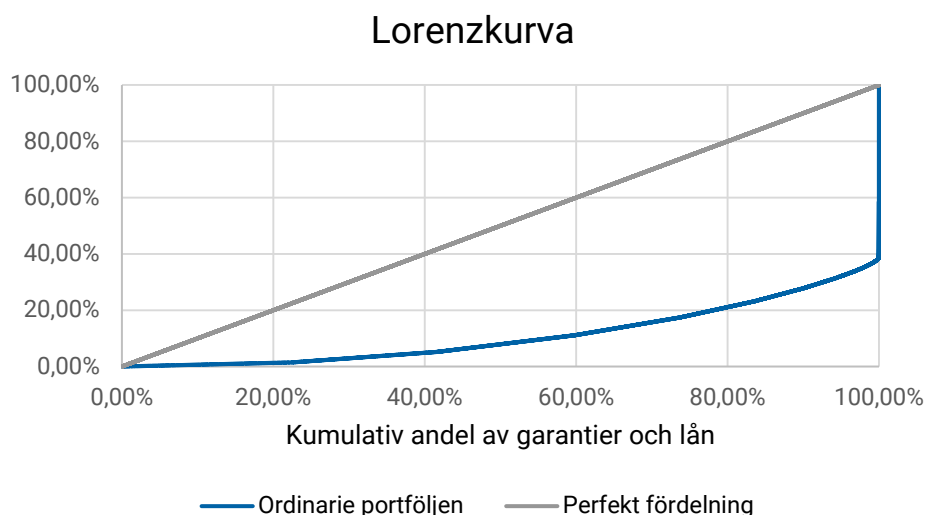
Koncentrationer finns men risken är låg för stora förluster

Den ordinarie portföljen innehåller ett antal större namnkoncentrationer, en branschkoncentration mot telekommunikationssektorn och en geografisk koncentration mot Sverige vilken främst utgörs av studielån. Riksgälden bedömer att risken är låg för att det ska uppstå stora förluster bland de koncentrationer som har identifierats. Övriga delar av portföljen bedöms vara relativt väldiversifierade.

Namnkoncentrationer – god kreditvärdighet hos enskilt stora engagemang

Den ordinarie portföljen består av ett stort antal engagemang varav de flesta är studielån. De senare utgör 99,9 procent av det totala antalet men endast 33 procent av det totala beloppet. Därutöver finns ett antal engagemang som enskilt utgör en betydande beloppsmässig andel av portföljen, så kallade namnkoncentrationer. Förekomsten av namnkoncentrationer kan för en portfölj med ett stort antal engagemang illustreras med hjälp av en Lorenzkurva, se diagram 4.

Diagram 4. Lorenzkurva som beskriver den ordinarie portföljens beloppsfördelning

Uppgifter från EKN, Sida, CSN, Boverket, Riksgälden per den 31 december 2021.

Andelen av portföljens totalbelopp visas utmed y-axeln och andelen av antalet engagemang i portföljen beskrivs av x-axeln. Den räta linjen i diagrammet representerar en portfölj där samtliga engagemang är exakt lika stora. Ju mer en portfölj avviker från den raka linjen, desto mer ojämn är beloppsfördelningen hos de olika engagemangen. Av diagram 4 framgår att den ordinarie portföljens fördelning är påtagligt ojämn.

De enskilt största engagemangen

De 15 största engagemangen visas i tabell 8. Dessa utgör 44 procent av den totala portföljen, jämfört med 46 procent föregående år. I kolumnen till höger framgår maximalt infriande under analysens tidshorisont. För den näst största garantin är det en väsentlig skillnad mellan storleken på åtagandet och hur mycket som kan infrias under kommande fem år. Det beror på att endast en liten del av de garanterade lånen har betalats ut.

För att ge en mer rättvisande bild har beloppen för garantier eller lån som ställts ut till samma motpart slagits ihop. Det beror på att problem hos en garantigäldenär eller låntagare att fullgöra sina åtaganden i regel innebär ett fallissemang på flera eller samtliga av dennes engagemang samtidigt.

Tabell 8. Storleken på de 15 största engagemangen i den ordinarie portföljen den 31 december 2021, miljarder kronor

	Totalt garantiåtagande	Antal garantier/lån	Infriandebelopp ¹
Garantikapital EIB	80,0	1	80,0
Kreditgaranti ³	51,5	1	8,7
Garantikapital AfDB	32,8	1	32,8
Kreditgaranti ³	28,9	1	23,6
Garantikapital NIB	26,6	1	26,6
Garantikapital IBRD	22,5	1	22,5
Kreditgaranti ³	21,3	1	17,9
Kreditgaranti ³	11,6	1	8,5
Utlåning SEK	10,0	1	10,0
Kreditgaranti ² ÖSK	9,4	1	9,4
Kreditgaranti ³	7,5	1	7,5
Kreditgaranti ³	7,2	1	7,2
Övrig garanti	6,8	1	6,8
Kreditgaranti ³	6,0	1	6,0
Garantikapital EBRD	5,5	1	5,5
Summa	327,8		273,1

¹ Med infriandebelopp åsyftas det maximala belopp som kan infrias inom analysens femåriga tidshorisont.

² Svenska staten går solidariskt i borgen för Öresundsbro Konsortiets samtliga lån tillsammans med den danska staten. Det är därmed inte givet huruvida omfattningen av svenska statens åtagande ska tas upp i sin helhet eller till 50 procent av utestående belopp. I tabellen har en strikt formell bedömning gjorts varför hela beloppet redovisas. Detta överensstämmer också med hur åtagandet redovisas i ÅRS.

³ Avser kreditgarantier utställda av EKN där motparten av sekretesskäl inte kan namnges.

Uppgifter från EKN, Sida, CSN, Boverket, Riksgälden samt Regeringskansliet.

Låg kreditrisk i enskilt stora engagemang

Riksgälden inhämtar i de flesta fall bedömningar av kreditvärdighet, och återvinning givet fallissemang, från den myndighet som har utfärdat garantin eller lånet. Alternativt används externt publicerade kreditbetyg, från de tre stora internationella ratinginstituterna Standard & Poor's (S&P), Moody's Investors Service (Moody's) och Fitch Ratings (Fitch).

Tabell 9 visar den sammantagna kreditvärdigheten för de namnkoncentrationer som framgår av tabell 8, med undantag för garantikapitalen som analyseras separat i nästa delavsnitt. Den största delen av de enskilt stora engagemangen bedöms ha en god kreditvärdighet, så kallad *investment grade*. De engagemang som har en svagare kreditvärdighet, så kallad *speculative grade*, bedöms ligga i ratingkategorin BB, vilket är den starkaste kategorin inom *speculative grade*.

Tabell 9. Kreditvärdighetsbedömningar för enskilt stora garantier och lån (exklusive garantikapital) den 31 december 2021, miljarder kronor

	Hög förväntad återvinning (≥ 60 %)	Normal förväntad återvinning (25 – 60 %)	Låg förväntad återvinning (≤ 25 %)
Minimal till begränsad kreditrisk (AAA/Aaa – BBB-/Baa3) ¹	19,4	31,2	17,9
Förhöjd till mycket hög kreditrisk (BB+/Ba1 – C/C) ²	6,8	30,4	-

¹ Så kallad *investment grade* rating.

² Så kallad *speculative grade* rating.

Belopp som kan infrias inom analysens femåriga tidshorisont. Uppgifter från EKN och Riksgälden.

Mot bakgrund av att större delen av exponeringarna är mot engagemang med minimal till begränsad kreditrisk, och att ingen exponering finns mot de lägsta ratingkategorierna (B till C), bedömer Riksgälden att risken är låg för att stora förluster ska uppstå enbart på grund av dessa namnkoncentrationer.

Kreditrisk i garantikapitalen som utgör stora engagemang var för sig

Sverige är medlem i ett antal internationella finansiella institutioner, som genom sin utlåning bidrar till de mål som medlemsländerna har enats om. Medlemskapet kan likställas med ett deläggande eftersom varje medlemsland bidrar med en andel av institutionernas egna kapital. Det egna kapitalet består av både inbetalt kapital och ett garantikapital. Garantikapitalet ger institutionerna rätt till ytterligare kapitalinbetalningar från medlemsländerna upp till det garanterade beloppet. Storleken på Sveriges garantikapital till internationella finansiella institutioner framgår av tabell 10.

Tabell 10. Sveriges garantikapital till internationella finansiella institutioner den 31 december 2021, miljarder kronor

	Garantikapital
Europeiska investeringsbanken	80,0
Afrikanska utvecklingsbanken	32,8
Nordiska investeringsbanken	26,6
Världsbanksgruppen	22,5
Europeiska utvecklingsbanken	5,5
Interamerikanska utvecklingsbanken	4,9
Asiatiska banken för infrastrukturinvesteringar	4,6
Asiatiska utvecklingsbanken	4,4
Europarådets utvecklingsbank	1,3
Eurofima	0,4
Summa	183,0

Uppgifter per den 31 december 2021 från Regeringskansliet och Trafikverket.

Hittills har aldrig ett garantikapital infriats i formell mening. De internationella finansiella institutionernas kapital har i stället ökats stegvis genom att medlemsländerna betalat in mindre belopp och justerat storleken på garantikapitalen. Riksgälden bedömer att garantikapitalen endast kommer att infrias om ett institut hamnar i en extraordinär situation med ett akut behov av kapitaltillskott på grund av finansiella svårigheter. I en sådan situation kan medlemsländerna också välja att skjuta till kapital utan att garantikapitalet infrias. Inget medlemsland har dock förbundit sig till några sådana kapitaltillskott utan de sker i stället genom nya överenskommelser mellan medlemsländerna och institutionerna. I riskanalysen behandlas endast de kapitaltillskott som staten explicit förbundit sig till och som potentiellt kan innebära infrianden.

Riksgälden bedömer att sannolikheten är låg för att det ska ske stora infrianden av garantikapitalen. Det grundar sig främst på att institutionerna har en hög underliggande kreditvärdighet, vilket bland annat förklaras av deras roll som prioriterade fordringsägare.¹² Den underliggande kreditvärdigheten tar, till skillnad från en rating, hänsyn till institutionernas

¹² Den goda underliggande kreditvärdigheten kan också förklaras av att utdelningar i regel inte görs. NIB gör dock normalt en årlig utdelning till medlemsländerna motsvarande 25 procent av vinsten. I de flesta övriga institutioner har utdelningar aldrig skett och väntas inte heller ske framöver.

kreditvärdighet givet att de inte haft tillgång till extraordinärt stöd från medlemsländerna. Tabell 11 visar att S&P:s bedömningar av de olika institutionernas underliggande kreditvärdighet ligger inom intervallet aa- till aaa. Denna höga underliggande kreditvärdighet baseras också på att medlemsländerna har en historik av att, vid behov, skjuta till kapital när till exempel institutets utlåning ska utökas.¹³

Tabell 11. Kreditvärdighet för internationella finansiella institutioner där Sverige var medlem den 31 december 2021

	Underliggande kreditvärdighet	Rating
Europeiska investeringsbanken	aaa	AAA
Nordiska investeringsbanken	aaa	AAA
Världsbanksgruppen	aaa	AAA
Afrikanska utvecklingsbanken	aa+	AAA
Interamerikanska utvecklingsbanken	aaa	AAA
Europeiska utvecklingsbanken	aaa	AAA
Europarådets utvecklingsbank	aaa	AAA
Asiatiska utvecklingsbanken	aaa	AAA
Asiatiska banken för infrastrukturinvesteringar	aaa	AAA
Eurofima	aa-	AA

Nära förbindelser begränsade – låg risk att problem sprids

Garantigäldenärer och låntagare i den ordinarie portföljen har ett fåtal kopplingar till varandra som kan ge upphov till så kallad fallissemangssmitta. Dessa ekonomiska eller juridiska förbindelser, som exempelvis förekommer genom ägarintressen och koncern tillhörighet, är dock beloppsmässigt små. De medför därför en låg risk för stora förluster.

Branschkoncentrationer – exponering mot teleoperatörer

Den ordinarie portföljen består av engagemang i ett flertal olika branscher, vilket framgår av tabell 12. Den mest framträdande branschkoncentrationen är mot telekommunikation. Den uppgår till 81,2 miljarder kronor, eller 11 procent av portföljen. Den består i huvudsak av exportkreditgarantier kopplade till försäljning av telekommunikationsutrustning, där statens kreditrisk är på köparna, det vill säga teleoperatörer.

Exponeringen mot teleoperatörer ökade i absoluta tal till 81,2 miljarder kronor från 70,9 miljarder föregående år. Branschkoncentrationens andel av den ordinarie portföljen utgjorde 11 procent jämfört med 10,2 procent föregående år. Liksom föregående år är ett antal av garantierna inom telekom av en sådan storlek att de även utgör enskilda namnkoncentrationer (se avsnittet om enskilt stora engagemang).

¹³ Medlemsländerna är dock inte förbundna till att göra sådana kapitaltillskott och de involverar dessutom mindre belopp som betalas in under normala omständigheter.

Tabell 12 visar att det endast är en mindre andel av portföljen, 22,9 procent, som kan kategoriseras efter branschtillhörighet. Resterande del av portföljen utgörs främst av studielån och garantikapital.

Tabell 12. Den ordinarie portföljens exponering mot företag uppdelad efter bransch den 31 december 2021

	Miljarder kronor ¹	Andel i procent
Telekommunikation	81,2 (70,9)	11,0
Transport	32,6 (41,8)	4,4
Kraftförsörjning	31,7 (17,7)	2,4
Industrivaror och metaller	17,6 (20,1)	4,3
Fastigheter	4,4 (2,8)	0,1
Energi och naturresurser	1,5 (1,4)	0,6
Hälsovård och kemikalier	0,8 (0,0)	0,2
Totalt	169,8 (154,7)	22,9

¹ Belopp från föregående år anges i parentes.

Branschindelning baserad på Global Industry Classification Standard (GICS) som tagits fram av Morgan Stanley Capital International (MSCI) och S&P. Uppgifter från EKN, Sida, CSN, Boverket, Riksgälden samt Regeringskansliet.

Koncentrationen mot teleoperatörer

Riksgälden bedömer att risken är låg för att branschkoncentrationen mot teleoperatörer ska ge upphov till stora förluster. Branschen är fortsatt relativt stabil med en begränsad sannolikhet för negativa chocker som kan medföra kluster av förluster.

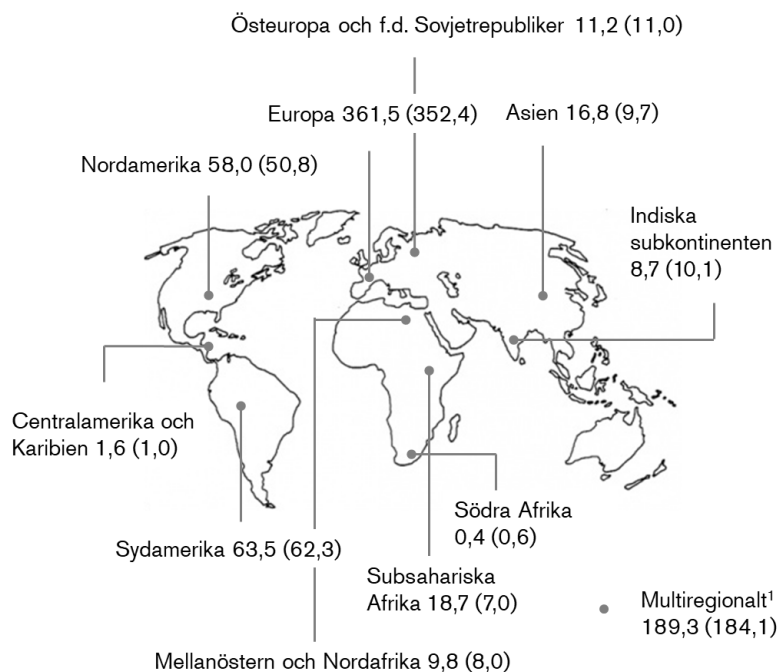
Statens exponering mot teleoperatörer består av exportkreditgarantier. Historiskt har dessa främst ställts ut för exportaffärer till mer riskfyllda länder, men de senaste åren har en förskjutning skett mot länder med låg landrisk. Kreditvärdigheten i telekomportföljen har därmed förbättrats jämfört med tidigare år. Till stor del avser utställda garantier företag med starka positioner på respektive hemmamarknad.

Riksgälden bedömer att statens möjligheter till återvinning vid ett infriande i de flesta fall är normala, motsvarande en återvinningsgrad på omkring 50 procent av infriat belopp.

Geografiska koncentrationer

Engagemangen i den ordinarie portföljen har en tydlig geografisk koncentration mot Sverige. Utöver det fördelar sig engagemangen över ett stort antal länder, främst på grund av det stora antalet exportkreditgarantier som EKN har utfärdat och de engagemang som staten har till internationella finansiella institutioner. Figur 2 visar portföljens sammansättning med hänsyn till geografiska regioner med 2020 års siffror inom parentes.

Figur 2. Den ordinarie portföljens fördelning på geografiska områden den 31 december 2021, miljarder kronor

¹ I kategorin multiregionalt ingår bland annat garantikapitalen till internationella finansiella institutioner. Engagemangen i denna kategori har gemensamt att de bidrar till den geografiska spridningen i portföljen.

Kategorierna motsvarar de som Moody's använder för att analysera geografiska koncentrationer i strukturerade produkter. Moody's Approach to Rating Corporate Synthetic Collateralized Debt Obligations. Exhibit 9: Classification of Countries by Contagion Region (2015). Siffrorna inom parentes avser 2020. Uppgifter från EKN, Sida, CSN, Boverket, Riksgälden samt Regeringskansliet

Hög geografisk koncentration mot Sverige

Den geografiska fördelningen av portföljen i figur 2 kompletteras i tabell 13 med uppgifter om de tio största exponeringarna mot enskilda länder. Den senare beskriver även hur externa bedömare ser på landrisken i dessa länder. Landrisken beaktar graden av ekonomisk och politisk stabilitet och kan ses som en indikator på risken för negativa ekonomiska chocker.¹⁴

I tabell 13 framgår att det finns en tydlig geografisk koncentration mot Sverige, där drygt 41 procent av portföljens garantier och utlåning finns.

¹⁴ Landrisken i ett visst land ska inte förväxlas med en stats kreditvärdighet. Även om dessa två riskbedömningar till stor del beaktar samma riskfaktorer finns även viktiga skillnader mellan dem.

Tabell 13. De tio största landexponeringarna i den ordinarie portföljen, den 31 december 2021, miljarder kronor

	Landriskklass ¹	Landriskrating ²	Belopp	Procentandel
Sverige	0	Aaa/Aaa	310,3	41,4
USA	0	Aaa/Aaa	55,9	7,4
Brasilien	4	Baa1/Baa2	55,6	7,4
Storbritannien	0	Aaa/Aaa	17,1	2,3
Japan	0	Aaa/Aaa	11,8	1,6
Angola	7	B1/B3	5,0	0,7
Turkiet	5	Ba3/B2	4,7	0,6
Indien	3	A2/A3	4,1	0,6
Spanien	0	Aa1/Aa1	4,1	0,5
Ghana	6	B1/B2	4,1	0,5
Totalt			472,7	63,0

¹ Avser EKN:s landriskklassificering, där kategori 0 är lägst risk och kategori 7 högst risk.

² Avser Moody's så kallade "country ceiling" för skuldinstrument i lokal respektive utländsk valuta. Moody's (2022) Sovereign and Supranational Rating List.

Låg risk för stora förluster i svenska studielån

Riksgälden bedömer att risken för stora förluster till följd av koncentrationen mot Sverige är låg. Koncentrationen består till största del, 75 procent, motsvarande 234 miljarder kronor, av studielån till låntagare bosatta i Sverige.

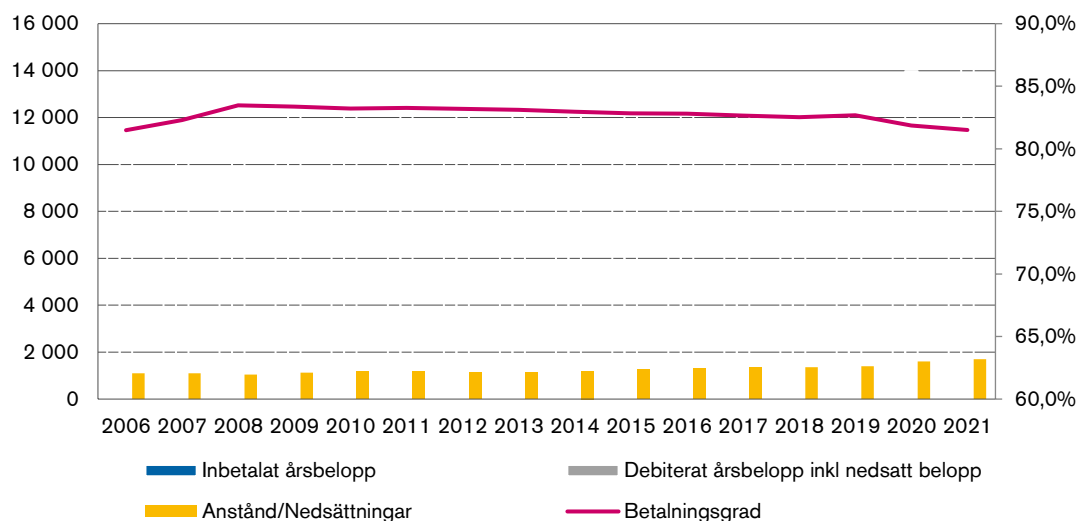
Studielån har getts ut inom två olika system, studielån och annuitetslån. Båda lånetyperna har liknande egenskaper, såsom långa löptider och delvis mjuka villkor med möjlighet till nedsättning av låntagarens årliga betalningar vid försämrad inkomst. Studielånen kan därför liknas vid villkorlån där graden av återbetalning, och takten i den samma, beror på låntagarens inkomstutveckling. Som framgår i avsnittet Analytiskt ramverk klassificeras dock inte en nedsättning som en förlust i denna analys, utan en förlust uppstår först vid själva avskrivningen av ett lån.

Riksgälden bedömer att risken är låg för att det ska ske stora avskrivningar. Avskrivningarna på grund av ålder kan inte överstiga 2,4 miljarder kronor under de kommande fem åren, givet hur lånestocken ser ut. Andra betydande orsaker till avskrivningar, som dödsfall och behörighetsgivande studier, bedöms inte påverkas i någon väsentlig omfattning av den ekonomiska utvecklingen i landet. Att dessa skulle uppgå till betydande belopp under analysens horisont är därför mindre sannolikt.

Omfattande försämringar av kassaflöden från studielånen är mindre sannolika

Analysen av stora avskrivningar är framför allt intressant eftersom avskrivningar påverkar statens finansiella sparande negativt. Att endast analysera risken för avskrivningar ger dock en begränsad bild av de effekter som studielånen kan ha på statens finanser, eftersom det inte säger något om hur statens kassaflöden påverkas av minskade betalningar på lånen under vissa perioder. Givet storleken på de årliga inbetalningarna skulle en kraftig minskning av betalningarna på studielånen kunna få tydligt negativa effekter på statens kassaflöde. Även om minskade betalningar inte klassificeras som förluster, är risken för sådana därför intressanta att belysa. I diagram 5 visas hur stora årsbelopp som inbetalats, hur stora årsbelopp som årligen debiterats för studielånen samt relationen dem emellan.

Diagram 5. Årligen inbetalda och debiterade årsbelopp, miljoner kronor

Uppgifter från CSN.

Skillnaden mellan debiterat och inbetalat årsbelopp utgörs främst av nedsättningar av årsbeloppet samt de belopp som låntagarna varit skyldiga att betala, men ändå underlåtit att betala (betalningsinställelse). Nedsättning innebär att låntagaren skjuter återbetalningen framför sig och utgångspunkten är fortsatt att låntagaren ska betala tillbaka hela sitt lån. Om en nedsättning görs för annuitetslån, adderas därmed motsvarande belopp till framtida debitering. Beslut om nedsättning kan göras flera år i rad. Om en skuld kvarstår på grund av nedsättning skrivs den av när låntagaren uppnår ålder för åldersavskrivning. Avskrivningen behöver inte motsvara summan av alla nedsättningar och betalningsinställelser. Nedsättning av "samma utlånade krona" kan göras flera år i rad, men endast skrivs av en gång. En ökning av nedsättningar och betalningsinställelser innebär dock en motsvarande ökning av statsskulden och budgetsaldot, allt annat lika.

Att nedsättningar och betalningsinställelser volymmässigt ökar över tiden är som beskrivits ett resultat av att CSN:s utlåning har blivit större. Om ökningarna är särskilt höga under vissa perioder innebär det dock att möjligheten att betala är lägre än normalt under dessa perioder, vilket leder till ett sämre kassaflöde för staten, allt annat lika.

Som andel av totalt inbetalt belopp har även de kraftigaste ökningarna av nedsättningar och betalningsinställelser under de år som studerats varit relativt begränsade. Ett sådant exempel är under pandemin och då framför allt under 2020.¹⁵ En trolig förklaring till att nedsättningarna och betalningsinställelserna inte ökat mer under de ekonomiska kriser som Sverige upplevt sedan 90-talet är att studielåntagarna generellt sett har en god kreditvärdighet och därmed betalningsförmåga även vid kriser i svensk ekonomi. Den relativt höga utbildningsnivån hos låntagarna minskar risken för arbetslöshet och förekomsten av A-kassa och andra försäkringssystem dämpar effekten av arbetslöshet på låntagarnas inkomster. Eftersom låntagarna är sysselsatta inom en mängd olika branscher är studielånen på så sätt väl diversifierade. Det minskar risken för att betalningarna på studielånen ska minska kraftigt om endast enskilda branscher drabbas av ekonomiska chocker.

Andelen av befolkningen som är ansluten till A-kassan har minskat under 2000-talet även om pandemin ledde till en tydlig ökning under 2020.¹⁶ Om andelen fortsätter att minska skulle det kunna leda till kraftigare ökning i nedsättningar och betalningsinställelser än tidigare, i ett scenario där många studielåntagare blir av med jobben. Ytterligare en faktor som kan innebära kraftigare ökning i framför allt betalningsinställelser, än vid tidigare ekonomiska kriser, är om många låntagare är betydligt högre skuldsatta.

Begränsad geografisk koncentration med koppling till kriget i Ukraina

Kriget i Ukraina har under första kvartalet 2022 föranlett en fördjupad analys av de engagemang som har en direkt koppling till länderna Ukraina, Ryssland och Belarus. Detta eftersom kriget inneburit att risknivån i hög grad har stigit för de garantier som är utställda till företag i dessa länder.

Den samlade exponeringen i dessa tre länder uppgick per årsskiftet till närmare 4,7 miljarder kronor fördelat på cirka 80 garantier, varav cirka 3,4 miljarder kan infrias inom riskanalysens femåriga tidshorisont. Det motsvarar 0,6 procent av den ordinarie portföljen. Den enskilt största garantin kan som högst infrias med 1,5 miljarder kronor de närmsta fem åren. Utöver denna garanti finns ett tiotal garantier med en volym mellan 100 – 300 miljoner kronor.¹⁷ Resterande engagemang är små.

Det kommer sannolikt att uppstå förluster i denna delportfölj, beroende på kriget och att flertalet av engagemangen redan från början hade en högre risknivå än genomsnittet för den ordinarie portföljen. Men på grund av de i sammanhanget små volymerna bedömer Riksgälden att de

¹⁵ CSN definierar i årsredovisningen återbetalningsgraden som debiterade årsbelopp efter nedsättningar. Riksgälden använder i rapporten debiterat årsbelopp inklusive nedsättningar därav finns en avvikelse i betalningsgraden.

¹⁶ <https://iaf.se/statistikdatabasen/statistikdatabas/arbetsloshetskassornas-medlemsantal/> 3 mars 2022

¹⁷ För tre av dessa garantier är endast en mindre del av utestående garantiram utnyttjad, och det är i dagsläget osannolikt att ytterligare garantibelopp kommer att användas. I praktiken är därför den samlade exponeringen cirka 700 miljoner kronor lägre än vad som anges ovan i stycket.

endast i begränsad utsträckning kan bidra till att stora förluster totalt sett skulle uppstå i den ordinarie portföljen.

Kriget har förändrat säkerhetsläget i Europa och det finns en osäkerhet kring det fortsatta förloppet och hur den reala ekonomin och de finansiella marknaderna kan komma att påverkas. Riksgälden följer därför utvecklingen noga och har en löpande dialog med andra myndigheter och aktörer på de finansiella marknaderna.

Samlad bedömning av riskfaktorerna

Utifrån analysen av identifierade riskfaktorer bedömer Riksgälden att det är låg risk för att det ska uppstå stora förluster i den ordinarie portföljen även om risknivån i viss grad har ökat, främst beroende på att portföljen har växt under pandemin.

Portföljens känslighet för ekonomiska nedgångar bedöms vara begränsad, även om en djup och långvarig lågkonjunktur kan orsaka stora förluster. En mer omfattande ekonomisk kris än vad som hittills har orsakats av pandemin skulle därmed i framtiden kunna påverka den samlade bedömningen. Framförallt om en sådan kris slår särskilt hårt mot någon eller några av koncentrationerna i portföljen, samtidigt som förlusterna i övriga portföljen än högre än normalt.

Stora delar av portföljen har en relativt god kreditvärdighet (se diagram 3) och engagemangen med hög eller mycket hög kreditrisk (ratingkategorier B till CCC/D) är begränsade. De mer riskfyllda engagemangen har en relativt god beloppsmässig spridning, där antalet som uppgår till mer än en miljard kronor är begränsat till en handfull. Inget av dem ingår bland de namnkoncentrationer som framgår av tabell 8. Den överlag goda kreditvärdigheten indikerar i sig att motståndskraften vid konjunkturedgångar är god. Befintliga portföljkoncentrationer bedöms i dagsläget endast ge upphov till en låg risknivå.

Det som framför allt skulle leda till en högre risk för stora förluster är om kreditvärdigheten i portföljen försvagas och engagemang med hög till mycket hög kreditrisk ökar i tydlig grad. Det gäller speciellt om dessa engagemang med låg kreditvärdighet skulle vara särskilt konjunkturkänsliga och/eller verka i en bransch, eller inom ett geografiskt område, som genomgår en större strukturell omställning som riskerar att leda till att flertalet företag slås ut.¹⁸

¹⁸ Som exempel på förluster som uppstått på grund av större omställningar kan nämnas garantierna till svensk varvsindustri på 80-talet, exportkreditgarantier till bland annat Latinamerika under samma tidsperiod och garantin till Saab Automobile efter den senaste finanskrisen.

Kreditrisker i insättningsgarantin

Riksgälden bedömer att risken för stora förluster för insättningsgarantin ligger kvar på samma måttliga nivå som förra året. För storbankerna och andra institut som bedöms vara systemviktiga kan insättningsgarantin behöva bidra för att upprätthålla insättarnas skydd i resolution. Dessa institut har ofta en skuldstruktur med en betydande mängd skulder med sämre förmånsrätt än garanterade insättningar. Det innebär att det krävs mycket betydande förluster i instituten för att sådana bidrag skulle behövas. Om ett icke systemviktigt institut fallerar infrias insättningsgarantin genom att staten betalar ut ersättning direkt till insättarna och får en fordran på institutet. För att det ska uppstå stora förluster från sådana direkta infrianden krävs att ett av de största eller flertalet av dessa icke systemviktiga instituten fallerar. Riksgälden bedömer att risken för detta är måttlig.

Åtagande för konsumentskydd och finansiell stabilitet

Insättningsgarantin är ett konsumentskydd för pengar på konto i banker, kreditmarknadsföretag och vissa värdepappersbolag ("institut").¹⁹ Det maximala ersättningsbeloppet är 1 050 000 kronor per person och institut. Insättningsgarantin utgör ett konsumentskydd. Den skapar också trygghet bland insättarna som minskar risken för att många insättare tar ut sina pengar samtidigt och därmed skapar så kallade uttagsanstormningar som kan hota den finansiella stabiliteten.

Insättningsgarantin är den enskilt största statliga garantin sett till redovisat belopp. Den 31 december 2020 uppgick totala garanterade insättningar till 1 917 miljarder kronor fördelat på 106 institut.²⁰

Olika funktion beroende på typ av krishantering

Insättningsgarantins syfte är detsamma i alla lägen, men dess funktionssätt skiljer sig åt beroende på om ett fallerande institut försätts i konkurs eller hanteras i resolution.

Om ett institut med garanterade insättningar får problem som leder till konkurs, eller om Finansinspektionen (FI) fattar beslut om att garantin ska träda in, inträffar ett så kallat direkt

¹⁹ De flesta institut som tar emot inlåning från allmänheten omfattas av insättningsgarantin, enligt lagen (1995:1571) om insättningsgaranti. Det finns dock vissa undantag, exempelvis så kallade inlåningsföretag.

²⁰ Garanterade insättningar rapporteras en gång per år och volymerna per den 31 december 2021 har ännu inte kommit in vid publiceringen av denna rapport. Beloppet är således inte justerat för förändringar under 2021.

infriande av insättningsgarantin.²¹ Då betalar staten ut ersättning till insättarna i institutet och övertar insättarnas fordran på institutet som gått i konkurs.

Om ett fallerande institut bedöms vara systemviktigt²² och därmed hanteras genom resolution, tar staten över kontrollen (men inte ägandet) av institutet för att rekonstruera eller avveckla det under ordnade former.²³ Huvudregeln vid resolution är att aktieägarna och långivarna får sina fordringar nedskrivna och/eller konverterade till aktiekapital utifrån en på förhand angiven prioritetsordning – så kallad skuldnedskrivning.

Garanterade insättningar är dock undantagna från skuldnedskrivning. Eventuella förluster och behov av återkapitalisering som insättarna skulle ha svarat för, om de inte vore undantagna, täcks i stället av insättningsgarantifonden. Bidraget för ett enskilt institut får dock aldrig överstiga 200 procent av miniminivån för fonden. Detta innebär att fonden som mest kan bidra med cirka 30,7 miljarder kronor per institut (se faktarutan Utbetalningar från insättningsgarantifonden). Bidraget sker genom ett tillskott på tillgångssidan av institutets balansräkning.

Utifrån dessa olika funktionssätt delas riskanalysen upp i två delar:

- direkta infrianden
- insättningsgarantins bidrag i resolution

I enlighet med denna uppdelning har instituten delats in i olika kategorier.

Olika kategorier av institut

De institut som berörs av analysen av insättningsgarantin har delats in i fyra kategorier utifrån insättningsgarantins olika funktionssätt, se tabell 14. De institut som bedöms bli föremål för resolution återfinns i kategori 1 och 2.

Institut som i stället bedöms bli föremål för direkt infriande i händelse av fallissemang ingår i kategori 3 och 4. Indelningen bygger på Riksgäldens beslut om resolutionsplaner från december 2021, vilket innebar att åtta institut som tar emot insättningar bedriver verksamhet som är kritisk för det finansiella systemet.²⁴ Besluten utgår från en bedömning av om det enskilda institutet kan hanteras genom konkurs/avveckling eller om resolutionsåtgärder är nödvändiga. Om förutsättningarna ändras kan bedömningen komma att omprövas. Exempelvis skulle ett

²¹ 8 § lagen (1995:1571) om insättningsgaranti framgår att FI:s beslut grundar sig på att en insättning som har förfallit till betalning inte har återbetalats av institutet och att oförmågan att betala beror på institutets finansiella situation och inte endast är tillfällig.

²² Med systemviktigt institut avses i denna rapport ett institut som Riksgälden bedömer bedriver verksamhet som, om den upphörde, sannolikt skulle leda till en allvarlig störning i det finansiella systemet.

²³ Resolution är ett rekonstruktionsförfarande för institut som inte kan avvecklas genom konkurs, eftersom det skulle kunna skapa allvarliga störningar i det finansiella systemet. Syftet med resolution är att staten ska ha möjlighet att hålla i gång institutets samhällsviktiga funktioner (konton, betalningsförmedling, kapitalförsörjning med mera) utan att skattebetalarna står för kostnaden. I likhet med konkurs är avsikten att aktieägare och långgivare ska bära kostnaderna för institutets misslyckande. Riksgälden är så kallad resolutionsmyndighet och har ansvar för både förberedelser och hantering av institut i kris. Resolution regleras i lagen (2015:1016) om resolution och förordningen (2015:1034) om resolution. Dessa utgår ifrån EU direktiv 2014/59 samt Kommissionens delegerade förordning (EU) 2016/778.

²⁴ Även Svensk Exportkredit omfattades av samma beslut från Riksgälden, men detta institut saknar garanterade insättningar.

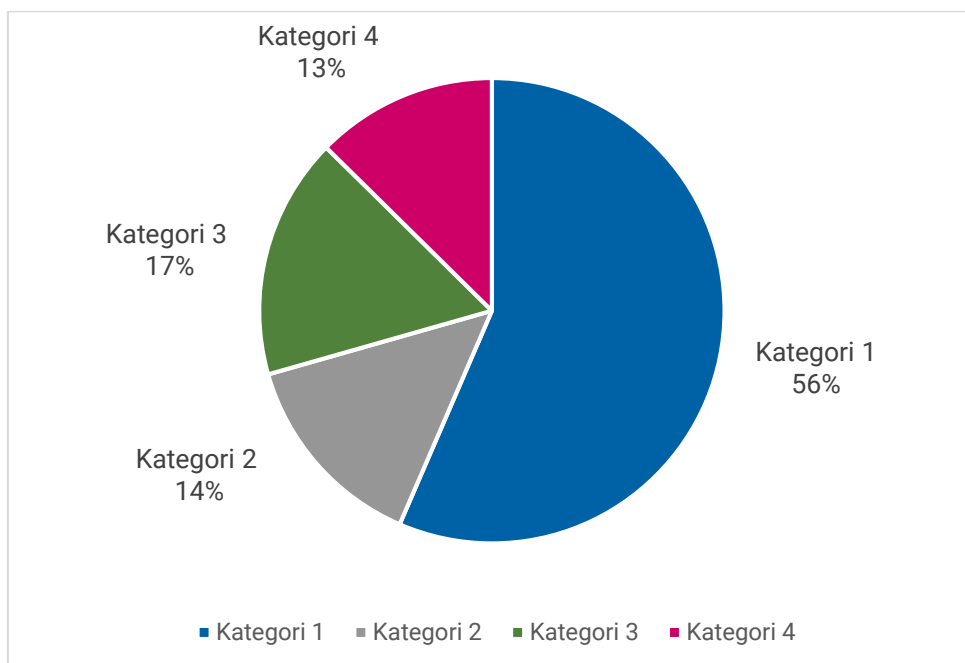
institut i kategori 1 och 2 kunna betraktas som icke systemviktigt vid fallissemangstillfället och därmed bli föremål för ett direkt infriande i stället för resolution. Omvänt skulle det kunna bedömas nödvändigt att tillämpa resolution för institut i kategori 3 och 4, exempelvis i en situation där det finns ett mer utbrett och generellt hot mot den finansiella stabiliteten. Denna omständighet påverkar inte slutsatserna av analysen nämnvärt.

Tabell 14. Kategorier av institut enligt analys i denna rapport

Kategorier av institut	Resolution	Konkurs/likvidation (direkt infriande)
Kategori 1: Storbanks som i händelse av kris inte kan hanteras via en konkurs.	- Skandinaviska Enskilda Banken - Svenska Handelsbanken - Swedbank	
Kategori 2: Andra institut som på samma sätt som storbanks inte bedöms kunna hanteras via en konkurs	- Landshypotek Bank - Länsförsäkringar Bank - SBAB - Skandiabanken - Sparbanken Skåne	
Kategori 3: Institut som bedöms bli föremål för direkt infriande av insättningsgarantin och har garanterade insättningar på mer än 10 miljarder kronor.		16 institut.
Kategori 4: Institut som bedöms bli föremål för direkt infriande av insättningsgarantin och har garanterade insättningar understigande 10 miljarder kronor.		Ca 80 institut.

Som framgår av diagram 6 är de garanterade insättningarna ojämnt fördelade mellan de olika instituten. De tre storbankerna (kategori 1) svarar för 56 procent samtidigt som de minsta instituten i kategori 4, cirka 80 stycken, endast står för 13 procent tillsammans.

Diagram 6. Totala garanterade insättningar fördelat per kategori, den 31 december 2020

Utmärkande riskfaktorer för insättningsgarantin

I det inledande analytiska ramverket beskrivs olika riskfaktorer och att det i princip finns två typer av händelser som kan medföra stora förluster.

Den första händelsen är att enstaka, eller ett fåtal, tillräckligt stora institut oberoende av varandra fallerar och därmed enbart på grund av sin storlek orsakar stora förluster (namnkoncentrationer). Inom de två första kategorierna av institut finns ett antal större namnkoncentrationer. Mindre namnkoncentrationer finns även i kategori 3 som inkluderar de sexton institut som bedöms bli föremål för direkta infrianden och som har garanterade insättningar överstigande 10 miljarder kronor.

Den andra händelsen är att flertalet institut fallerar och tillsammans orsakar stora förluster. En hög grad av fallissemang kan nästan uteslutande förklaras av att fallissemangen på något sätt är beroende av varandra, det vill säga att de samvarierar. Samvariationer kan vara direkta eller indirekta (se figur 1).

Att olika grupperingar av institut har affärsmodeller som liknar varandra är en faktor som kan generera samvariationer av fallissemang. Om institut har liknande utlåningsportföljer ökar till

exempel sannolikheten att stora kreditförluster inom ett specifikt område av utlåning leder till att flera institut drabbas. En affärsmodell som återkommer bland ett flertal institut är lån riktade till personer med lägre kreditvärdighet. Vid exempelvis en ihållande lågkonjunktur får denna kundgrupp i större utsträckning betalningsproblem. När de inte kan betala på sina lån drabbas således flera institut av ökade kreditförluster, vilket i värsta fall kan leda till flera fallissemang.

En annan riskfaktor för det finansiella systemet är att instituten i olika grad är sammanlänkade med varandra. En sådan koppling är förekomsten av ekonomiska förbindelser mellan vissa institut. Instituterna har i varierande grad kreditexponeringar mot varandra, både i form av säkerställd och icke säkerställd utlåning. Det innebär att om ett institut drabbas av ekonomiska problem kommer detta att sprida sig till andra institut via deras ägande av värdepapper i, och utlåning till, det första institutet. Om de institut som drabbas av spridningseffekterna inte lyckas hantera de förluster som uppstår kan det i sin tur ge ytterligare spridningseffekter.²⁵

Det faktum att instituten är sammanlänkade med varandra innebär även att förtroendeproblem för ett institut riskerar att sprida sig till andra institut. Att förtroendeproblem sprider sig är främst aktuellt för institut som har liknande riskprofil eller är verksamma på samma marknader. Ett exempel på detta var under 2018 och 2019 då anklagelser avseende penningtvätt hos ett par banker som var aktiva på den baltiska marknaden även spred misstro mot andra institut som var verksamma i Baltikum. Att förtroendeproblem sprider sig på detta sätt skulle kunna försvåra för instituten i en situation som redan är pressad av andra anledningar.

Insättningsgarantin har också, i likhet med främst studielånen i den ordinarie portföljen, en geografisk koncentration mot Sverige, även om många större institut har betydande verksamhet i andra länder. Ett sämre ekonomiskt läge i Sverige generellt ökar därför risken för direkta infrianden av insättningsgarantin. Gällande kriget i Ukraina, och det försämrade säkerhetsläget i Europa, kan nämnas att svenska kreditinstitut har begränsade direkta exponeringar mot Ukraina och Ryssland.

Måttlig risk att direkta infrianden orsakar stora förluster

Direkta infrianden gäller som tidigare förklarats endast institut i kategori 3 och 4, eftersom institut i kategori 1 och 2 förväntas hanteras genom resolution. Stora förluster till följd av direkta infrianden av insättningsgarantin kan uppstå från två olika händelser. Den första är att något av de allra största instituten i kategori 3 fallerar, alternativt att fler än ett av instituten fallerar oberoende av varandra (namnkoncentrationer). Den andra händelsen är att flertalet institut fallerar på grund av samvarierande faktorer.

Risken för att namnkoncentrationerna skulle leda till stora förluster beror främst på sannolikheten för fallissemang hos de enskilt största instituten i kategori 3 samt storleken på deras garanterade insättningar. De 16 institut som finns i kategori 3 har sammanlagt cirka 322 miljarder kronor i garanterade insättningar. Eftersom instituten i kategori 4 var för sig har en mindre mängd garanterade insättningar är risken för stora förluster, till följd av fallissemang oberoende av varandra, i denna kategori betydligt lägre.

Det ska tilläggas att sannolikheten för ett direkt infriande av insättningsgarantin är lägre än sannolikheten för att ett institut fallerar. Det beror främst på att en del av de problem som kan

²⁵ Riksbanken (2021). Finansiell stabilitet 2021:2, s. 3.

leda till ett fallissemang inte nödvändigtvis resulterar i ett direkt infriande. Ett sådant exempel är om Finansinspektionen återkallar ett instituts tillstånd (vilket klassas som ett fallissemang) och att institutet sedan avvecklas genom att en annan aktör förvärvar hela eller delar av institutet, inklusive inlåningsstocken.²⁶

Sannolikheten för fallissemang kan skattas genom att bedöma ett instituts kreditvärdighet, till exempel med hjälp av ett kreditbetyg (en rating). För de institut som har en publik rating har denna använts i analysen. För de mest relevanta instituten, bland dem som saknar en sådan rating, har Riksgälden gjort en bedömning av kreditvärdigheten baserad på de internationella kreditvärderingsinstitutens metoder.²⁷

Instituten i kategori 3 har överlag en lägre kreditvärdighet än instituten i kategori 1 och 2. Sannolikheten för att sådana institut skulle falla är inte obetydlig. Men även om instituten i kategori 3 jämförelsevis medför en högre risknivå är det ett begränsat antal som har en svag kreditvärdighet. Bedömningarna för dessa institut har inte förändrats nämnvärt från föregående år.

Analysen av samvarierande fallissemang inkluderar både kategori 3 och 4, där kategori 4 består av cirka 80 mindre institut som tillsammans har garanterade insättningar på cirka 242 miljarder kronor. Sammantaget uppgår de båda kategorierna därmed till ett hundratal institut med en total volym om närmare 564 miljarder kronor.

Som framgått tidigare präglas den finansiella sektorn av ett antal riskfaktorer som kan bidra till samvarierande fallissemang, vilket även gäller för instituten i kategori 3 och 4. De allra flesta har hela eller stora delar av sin verksamhet i Sverige, det vill säga en geografisk koncentration. Många är sparbanker med liknande affärsmodeller i form av in- och utlåning på lokal nivå, även om dessa har en stor geografisk spridning över landet.

En riskfaktor är att vissa institut har en betydande del av sin utlåning till kundsegment med relativt låg kreditvärdighet. Denna affärsmodell innebär en förhöjd risk för kreditförluster i instituten eftersom kreditvärdigheten hos låntagare inom liknande segment också tenderar att påverkas av samma bakgrundsfaktorer, såsom den allmänna ekonomiska utvecklingen. En ekonomisk chock, exempelvis en djup lågkonjunktur som leder till kraftigt ökade kreditförluster inom den finansiella sektorn, kan därför orsaka stora förluster för denna grupp.

Sammantaget bedömer Riksgälden att risken är måttlig för stora förluster vid direkta infrianden, på grund av namnkoncentrationer eller samvarierande fallissemang. Risken för att betydligt större förluster än 20 miljarder kronor skulle uppstå bedöms som låg, beroende på att det sannolikt kräver att ett stort antal institut fallerar.

²⁶ Ett exempel på ett sådant fall är när HQ Bank 2010 förlorade sitt tillstånd och förvärvades av Carnegie Investment Bank.

²⁷ Moody's (2018). Rating Methodology: Banks. S&P (2011). Banks: Rating Methodology and Assumptions.

Lägre återvinning vid direkt infriande än vid resolution

Riksgälden bedömer att återvinningen av utbetalda medel i de flesta fall är lägre vid direkta infrianden av insättningsgarantin än vad som är fallet när insättningsgarantin bidrar i resolution. Återvinningsgraden kan dock variera stort mellan enskilda ersättningsfall.

Skillnaden i återvinning beror på att dessa institut i större utsträckning finansieras av inlåning, vilket leder till en kapitalstruktur som i regel innehåller en begränsad volym skulder som skrivs ner före garanterade insättningar. Den positiva effekten av garanterade insättningsars förmånsrättsligt prioriterade ställning är därmed begränsad för de institut som bedöms bli föremål för direkta infrianden.

Det ska samtidigt poängteras att större infrianden, som urholkar tillgängliga medel i insättningsgarantifonden, leder till en höjning av de framtida avgifter som betalas av instituten som är anslutna till insättningsgarantin (se faktarutan Utbetalningar från insättningsgarantifonden). Detta retroaktiva avgiftsuttag är skilt från det ordinarie uttaget och bidrar till att hela förlusten på sikt kommer att bäras av instituten. Beroende på hur den uppkomna situationen ser ut kan dock denna långsiktiga kostnadstäckning ligga bortom tidsperspektivet i denna riskanalys.

Stor andel inlåning påverkar återvinningsgraden

I samband med att krishanteringsdirektivet genomfördes i svensk rätt 2016 tilldelades garanterade insättningar en allmän förmånsrätt.²⁸ Det innebär förtur till eventuella utdelningar vid en konkurs i förhållande till fordringar som saknar förmånsrätt (så kallade oprioriterade fordringar). Förmånsordningen ska respekteras även i resolution.

De garanterade insättningarnas förmånsrättsligt prioriterade ställning innebär en lägre risk för förluster för insättningsgarantin både vid ett direkt infriande och i resolution. Men för institut som till hög grad finansierar sig med inlåning från allmänheten, där merparten skyddas av insättningsgarantin, bedöms denna positiva effekt vara begränsad. Det förklaras av att det för dessa institut saknas en större mängd fordringar som har sämre förmånsrätt än garanterade insättningar.

Kapitalstrukturen i de institut som förmodas bli föremål för direkta infrianden (kategori 3 och 4) uppvisar visserligen skillnader men överlag är andelen inlåning betydligt högre jämfört med instituten i kategori 1 och 2. En del institut finansierar sina verksamheter nästan uteslutande med inlåning, andra använder mer diversifierad finansiering som även omfattar oprioriterad kapitalmarknadsupplåning. Andelen inlåning som täcks av insättningsgarantin är i genomsnitt 85 procent för instituten i kategori 3²⁹, men för ett antal institut är andelen över 90 procent.³⁰

²⁸ Se 13 a § förmånsrättslagen (1970:979). Förändringen trädde i kraft 1 februari 2016.

²⁹ Till följd av det stora antalet institut i kategori 4 har endast ett genomsnitt beräknats för kategori 3.

³⁰ Vissa skuldslag har samma förmånsrätt, däribland oprioriterade skuldslag såsom kortfristig kapitalmarknadsupplåning, interbankupplåning, obligationslån samt derivat.

Diagram 7. Balansräkning för två typer av institut som bedöms bli föremål för direkt infriande, 31 december 2020

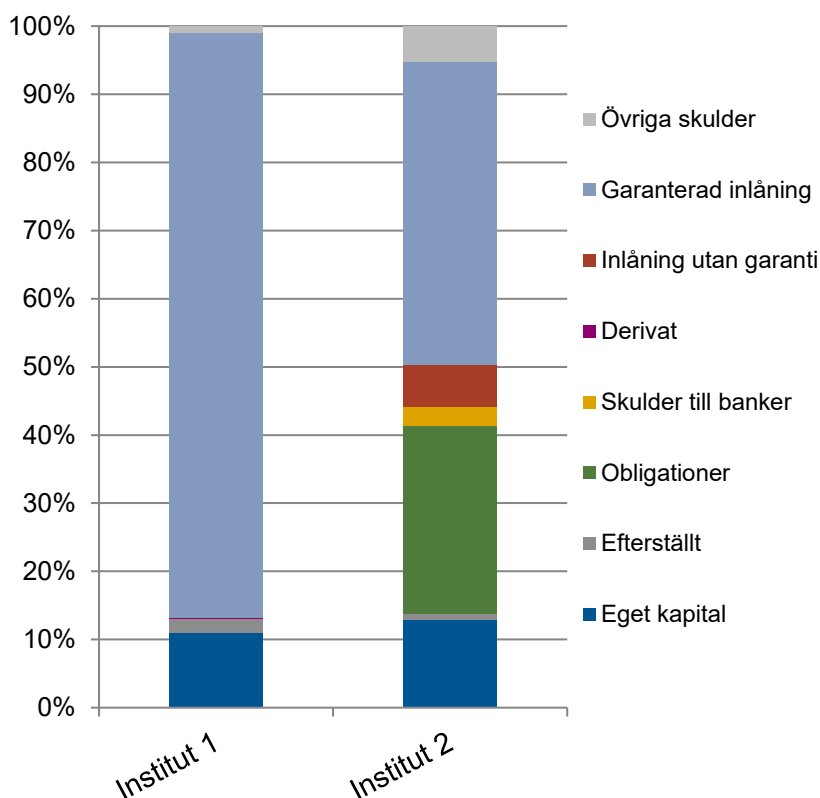

Diagram 7 illustrerar de två institut i kategori 3 som utgör ytterligheterna gällande kapitalstruktur. Institut 1 är det som till störst del finansierar sig genom inlåning och institut 2 är det som har störst andel oprioriterad kapitalmarknadsupplåning.

Ett instituts kapitalstruktur kan komma att förändras i samband med att det uppstår finansiella problem, vilket skulle leda till en ökad risk för förluster under insättningsgarantin. Sådana dynamiska kapitalstrukturförändringar förklaras mer utförligt i nästa avsnitt om insättningsgarantins bidrag i resolution.

Låg risk för stora förluster i insättningsgarantin vid resolution

Riksgälden bedömer att risken för stora förluster med anledning av insättningsgarantins möjliga bidrag i resolution är låg.

Om ett ingripande sker krävs betydande förluster i instituten för att insättningsgarantin ska behöva bidra i resolution. I händelse av att insättningsgarantifonden behöver bidra i resolution får bidraget för ett enskilt institut dock aldrig överstiga 200 procent av miniminivån för fonden. Detta innebär att fonden som mest kan bidra med cirka 30,7 miljarder (se faktarutan

Utbetalningar från insättningsgarantifonden). Skulle garantin behöva bidra är förutsättningarna för att återvinna utbetalda medel i de flesta fall goda.

Analysen omfattar de institut som förmodas bli föremål för resolution om de fallerar. Dit hör storbankerna (kategori 1) samt fem andra inlåningsinstitut (kategori 2).

Sannolikheten för resolutionsingripande

Sannolikheten för ett resolutionsingripande beror på sannolikheten för att ett institut fallerar.

Samtliga institut i kategori 1 och 2 har en rating som är A3 eller högre enligt Moody's skala. Således har samtliga institut en så kallad *investment grade rating*, vilket framgår av tabell 15. Det implicerar en låg sannolikhet för fallissemang och resolutionsingripanden.

Tabell 15. Rating och sannolikhet för fallissemang

	Antal institut	Sannolikhet för fallissemang för enskilda institut ¹ procent
Minimal till begränsad kreditrisk (AAA/Aaa – BBB-/Baa3) ²	8	0,1-2,1
Förhöjd till hög kreditrisk (BB+/Ba1 – C/C) ³	-	-

¹För en femårig tidshorisont

² Så kallad *investment grade rating*.

³ Så kallad *speculative grade rating*.

Moody's Annual Default Study 2020, Exhibit 43 - Average Cumulative Issuer-Weighted Global Default Rates by Alphanumeric Rating, 1983-2019.

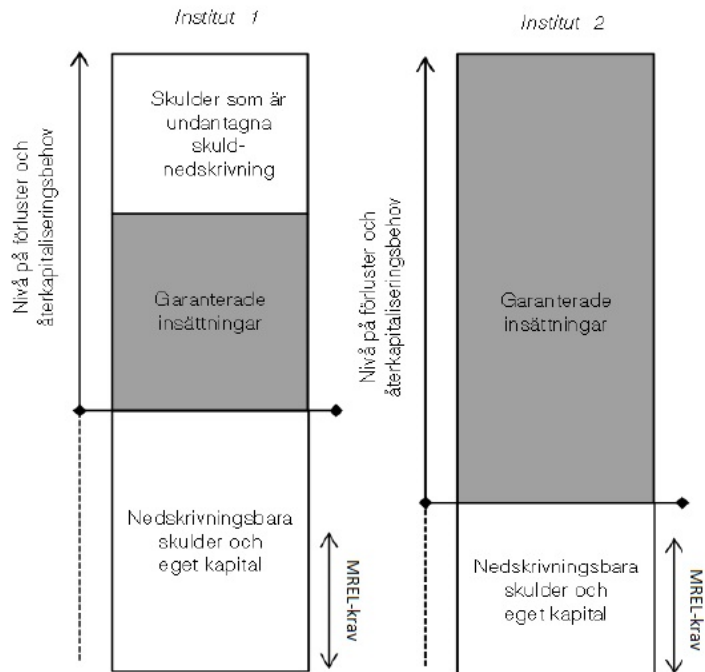
Sannolikheten för bidrag från insättningsgarantin i resolution

Riksgälden bedömer att det krävs betydande förluster hos instituten för att insättningsgarantin ska behöva bidra i resolution. Det beror på att garanterade insättningar kommer högt upp i kapitalstrukturen i och med den allmänna förmånsrätten.

Det är främst två faktorer som påverkar risken för att insättningsgarantin behöver bidra vid resolution. Den första är storleken på förlusterna i ett institut, och därmed behovet av förlusttäckning och återkapitalisering. Det andra är institutets kapitalstruktur, det vill säga mängden eget kapital och nedskrivningsbara skulder med sämre förmånsrätt än garanterade insättningar.

Figur 3 beskriver schematiskt nivån på de förluster som krävs för att insättningsgarantin ska behöva bidra vid resolution, beroende på kapitalstrukturen i ett institut. Sannolikheten för att garantin ska behöva bidra är särskilt låg för institut som har mer eget kapital och nedskrivningsbara skulder än det MREL-krav som ställs. Jämför vi instituten i figur 3 nedan kommer insättningsgarantin således behöva bidra i resolution vid en lägre nivå av förluster i institut 2 än i institut 1.

Figur 3. Illustration av de förluster som krävs för att insättningsgarantin ska behöva bidra i resolution

Kravet på kapitalbas och kvalificerade skulder (MREL)

För att säkerställa att resolution kan genomföras utan statliga medel ställer Riksgälden särskilda krav på institutens kapitalstruktur, det så kallade kravet på kapitalbas och kvalificerade skulder (MREL). Kravet medför att instituten alltid ska ha en viss mängd av kapital och skulder med sämre förmånsrätt än garanterade insättningar.

Kravet ska spegla det förlustabsorberings- och återkapitaliseringsbehov som bedöms finnas hos varje enskilt institut i händelse av ett fallissemang. Kravet utgörs därför av två delkomponenter: ett förlustabsorberingsbelopp som i grova termer ska motsvara företagets kapitalkrav, och ett återkapitaliseringsbelopp som ska motsvara det belopp som krävs för att återställa kapitalet till de kravnivåer som kommer att gälla för institutet efter resolution.

Riksgälden beslutade i december 2021 vilka MREL-krav som ska gälla för instituten. MREL-kraven gäller fullt ut från och med 2024.³¹

Analys av storbankernas kapitalstruktur

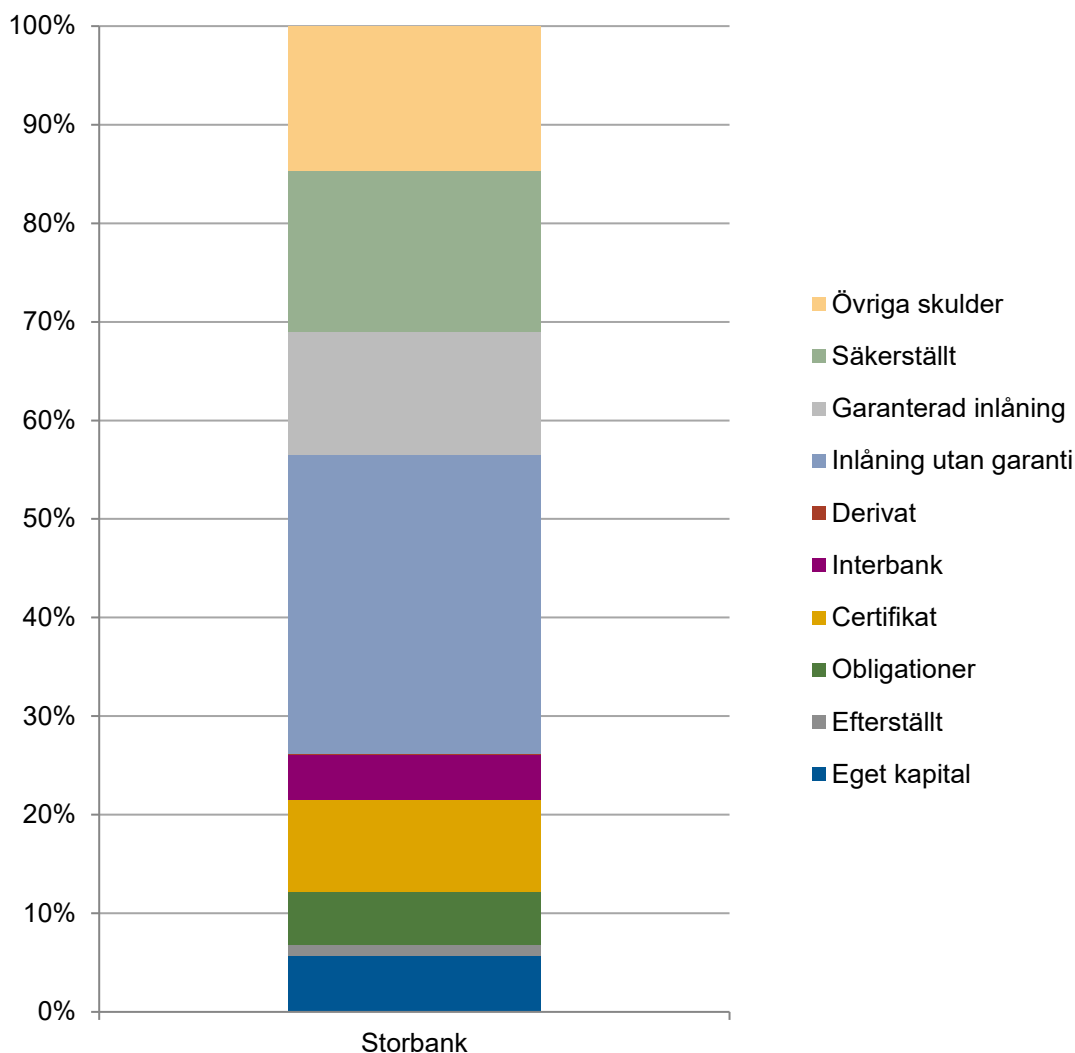
Diagram 8 visar den genomsnittliga kapitalstrukturen för de tre storbankerna vid utgången av 2020. Andelen skulder med sämre förmånsrätt än insättningsgarantin uppgår för storbankerna i genomsnitt till cirka 56 procent av totala skulder och eget kapital.³²

Om certifikat, interbankupplåning och derivat exkluderas (se avsnittet Dynamiska kapitalstrukturförändringar) uppgår andelen skulder med sämre förmånsrätt än insättningsgarantin till cirka 42 procent. Även med hänsyn till risken för att oprioriterad inlåning kan komma att minska i omfattning, är andelen skulder med sämre förmånsrätt än garanterade insättningar därmed betydande och överstiger MREL-kravet med i genomsnitt cirka 36 procentenheter.

³¹ Se Riksgäldens MREL-policy "Kravet på kapitalbas och kvalificerade skulder (MREL)" Dnr: 2021/26.

³² Det saknas i dag uppgifter om hur stor andel av storbankernas inlåning som utgörs av oprioriterad inlåning från storföretag och institutioner.

Diagram 8. Genomsnittlig kapitalstruktur för storbankerna (kategori 1), 31 december 2020

Storbankernas kapitalstruktur kommer gradvis att förändras med anledning av MREL-kravet på så sätt att en betydande andel av storbankernas befintliga lånefinansiering kommer behöva ersättas med efterställda skuldinstrument.³³

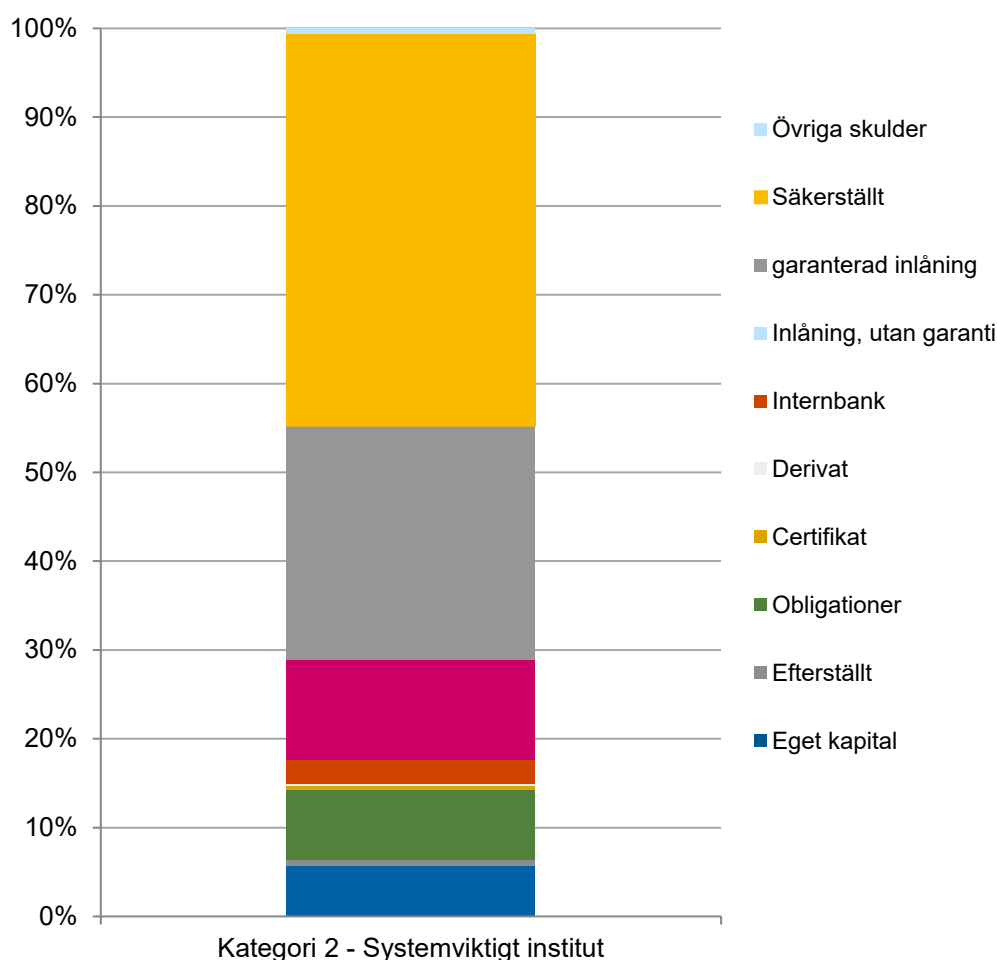
Kapitalstrukturen i övriga systemviktiga institut

Den genomsnittliga kapitalstrukturen för institut i kategori 2 som bedriver inlåningsverksamhet illustreras i Diagram 9. För denna kategori uppgår andelen skulder med sämre förmånsrätt än

³³ Riksgälden beräknade i december 2019 att storbankerna behöver emittera efterställda obligationslån på sammanlagt cirka 300 miljarder kronor fram till år 2024.

insättningsgarantin i genomsnitt till 29 procent. Om certifikat, interbankupplåning och derivat exkluderas är andelen 26 procent.

Diagram 9. Genomsnittlig kapitalstruktur för övriga systemviktiga institut (kategori 2), 31 december 2020

En slutsats är att dessa medelstora instituts kapitalstruktur inte skiljer sig väsentligt från storbankernas i termer av eget kapital och skulder med sämre förmånsrätt än garanterade insättningar. Det gäller särskilt om kortfristig upplåning och interbankupplåning exkluderas, vilken utgör en jämförelsevis större andel av storbankernas kapitalstruktur.³⁴

Kategorierna skiljer sig dock åt avseende andelen inlåning respektive säkerställd finansiering. Andelen av inlåningen som täcks av insättningsgarantin är också olika; genomsnittet för

³⁴ De medelstora instituten har en betydligt mindre andel av sin finansiering via kortfristig upplåning. De medelstora institut som har högst andel är Sparbanken Skåne med 1,2 procent av sin finansiering via certifikat, att jämföra med det stora institutet Handelsbanken, som har 16,3 procent.

storbankerna var 29 procent garanterad inlåning, medan den genomsnittliga andelen för kategori 2 var 70 procent. Båda dessa andelar är lägre än snittet på 85 procent för de institut som bedöms bli föremål för ett direkt infriande. Även för institut i kategori 2 kan således sannolikheten för att insättningsgarantin ska behöva träda in vid resolution bedömas som låg.

Dynamiska kapitalstrukturförändringar

Det är även nödvändigt att belysa möjliga förändringar i den volym skulder som ska bära förluster före garanterade insättningar i resolution. Skuldslag med sämre förmånsrätt än garanterade insättningar kan exempelvis minska i omfattning när kreditvärdigheten hos ett institut försämras.³⁵ Risken för att det sker ökar ju kortare löptid och ju sämre förmånsrätt ett skuldslag har.³⁶

Förfallande kortfristig upplåning i form av certifikatsupplåning och interbankupplåning utan säkerhet riskerar exempelvis att inte förnyas eller ersättas med säkerställd upplåning – och därmed få en bättre prioritet än garanterade insättningar. Även den del av företagsinlåningen som inte omfattas av insättningsgarantin riskerar att minska eftersom den utgör en oprioriterad fordran som till övervägande del är omedelbart uppsägningsbar.

Sammantaget ökar detta sannolikheten för att insättningsgarantin ska behöva bidra i resolution. Det är dock i sammanhanget värt att notera att minimikravet för nedskrivningsbara skulder utgör en begränsning för hur stora kapitalstrukturförändringar som kan ske.

Diskretionära undantag

Under vissa omständigheter kan det vid resolution uppstå ett behov av att undanta skulder från nedskrivning, så kallade diskretionära undantag.³⁷ Då den ordinarie förmånsrätten i dessa fall kan frångås kan sådana undantag innebära en ökad risk för att insättningsgarantin ska behöva bidra i resolution. Behovet av att göra sådana undantag bedöms dock som litet till följd av Riksgäldens krav på kapitalbas och kvalificerade skulder (MREL) till övervägande del ska uppfyllas med kapital och efterställda skulder..

Historiska förluster i banker

Sannolikheten för att insättningsgarantin kommer att bidra vid resolution bedöms sammantaget som låg, givet de betydande förluster som krävs och de särskilda krav som ställs på instituten. Som jämförelse kan sådana förluster ställas mot historiska förlustnivåer vid bankfallissemang.

³⁵ Även förändringar i förmånsrätten som missgynnar ett visst skuldslag på bekostnad av andra skuldslag kan leda till sådana förändringar, utan att ett instituts kreditvärdighet har försämrats.

³⁶ Erfarenheten är, bland annat från USA, att sådana förändringar sker innan ett institut fallerar. Se Marino, James A. och Bennett, Rosalind L. (1999): The Consequences of National Depositor Preference. FDIC Banking Review, Volym 12, Nummer 2. s. 19-38.

³⁷ 21 kap. 27 § lagen (2015:1016) om resolution.

En genomgång av ett antal studier av storleken på förluster vid fallissemang indikerar att en förlustabsorberings- och återkapitaliseringskapacitet motsvarande MREL-kravet i de allra flesta fall hade varit tillräckligt för att täcka uppkomna förluster.³⁸ Givet ett antagande att de observerade instituten vid ett resolutionsingripande hade haft eget kapital och nedskrivningsbara skulder utöver MREL, i likhet med kapitalstrukturanalysen ovan, uppvisar studierna inga förlustnivåer som skulle leda till insättningsgarantins bidrag i resolution.

Relativt goda möjligheter till återvinning vid resolution

Bidraget från insättningsgarantisystemet i resolution motsvarar det belopp som systemet behöver tillskjuta för att täcka förluster eller återkapitalisera ett institut.³⁹ Till den del bidraget från insättningsgarantin används för att återkapitalisera ett institut erhåller insättningsgarantifonden en tillgång i form av aktier i det institutet. Det utgör en ersättning för garantins bidrag vid återkapitalisering och innebär goda möjligheter till återvinning för staten.

Om insättningsgarantins bidrag i stället går till förlusttäckning saknas möjlighet till återvinning. Det beror på att det vid förlusttäckning inte uppstår någon fordran som kan ge en återvinning, vilket är i paritet med vad som händer med en långivares fordran vid en skuldnedskrivning.

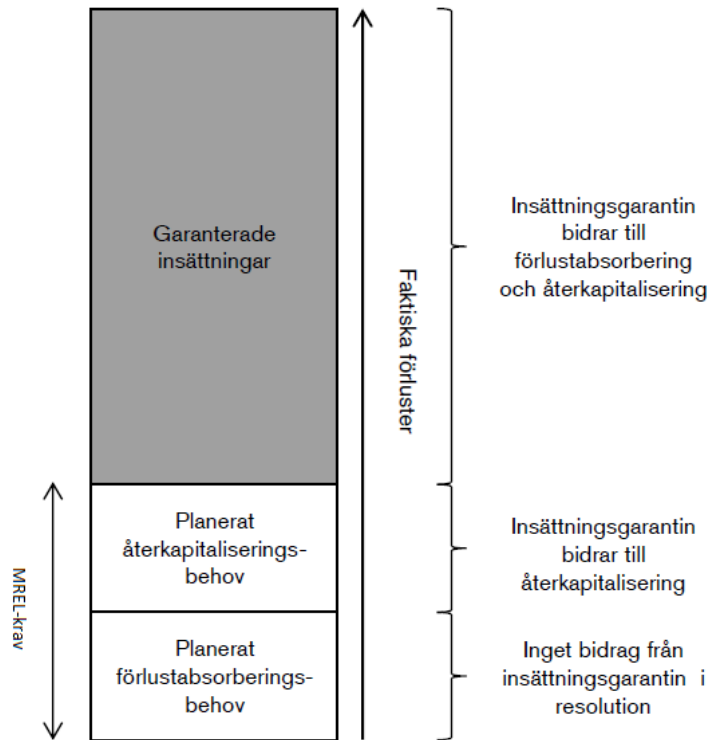
Det är dock mer sannolikt att insättningsgarantins bidrag avser återkapitalisering än förlusttäckning i ett institut vid resolution. Förklaringen är att det krävs ännu större förluster för att insättningsgarantin ska behöva bidra till förlusttäckning än vad som krävs för återkapitalisering (se figur 4). Denna aspekt bidrar positivt till statens möjlighet att på sikt göra återvinningar.

---

³⁸ Se exempelvis Financial Stability Board, 2015: Historical losses and recapitalization needs och BCBS, 2010a: Calibrating regulatory minimum capital requirements and capital buffers: a top-down approach.

³⁹ Som tidigare beskrivits angående direkta infrianden ska staten i efterhand ta ut retroaktiva avgifter om det uppstår förluster som är stora i förhållande till fonderade medel i insättningsgarantifonden. Detta beskrivs även i mer detalj i en faktaruta under kommande avsnitt om likviditetsrisker.

Figur 4. Illustration av de förluster som krävs för att insättningsgarantin ska behöva bidra till återkapitalisering respektive förlusttäckning i resolution

Likviditetsrisker kopplade till statens garantier och utlåning

Garantier och lånelöften innebär en likviditetsrisk eftersom det på förhand inte är känt om eller när utbetalningar kopplade till åtagandena behöver göras. Dessa likviditetsrisker bedöms vara låga och beloppen kan lånas upp med kort varsel. Upplåningskostnaden skulle visserligen kunna bli något högre i vissa fall, men då endast kortvarigt och kopplat till enskilda utbetalningar.

Utgångspunkter för likviditetsriskanalysen

Likviditetsrisker uppstår när det på förhand inte är känt om eller när utbetalningar behöver göras. Därför innebär garantier och lånelöften en likviditetsrisk. Om en statlig garanti infrias, eller ett lånelöfte utnyttjas, betalas pengar ut och statens lånebehov ökar. Lånebehovet måste i sin tur hanteras, långsiktigt med planerade emissioner av statspapper och kortsiktigt inom likviditetsförvaltningen.

Statens långsiktiga upplåning planeras utifrån prognoser på det totala lånebehovet över två år. En viktig strategi för att minimera de långsiktiga upplåningskostnaderna är att hålla utbudet av statspapper i de regelbundna emissionerna stabilt och förutsägbart. Kortsiktiga svängningar i lånebehovet hanteras inom likviditetsförvaltningen. Det gäller både förutsedda svängningar och vid oförutsedda betalningar som när en garanti infrias eller ett lånelöfte utnyttjas. Om utbetalningen innebär en varaktig ökning av lånebehovet fasas den sedan gradvis in i den långsiktiga upplåningen.

Likviditetsriskanalysen inleds med en jämförelse av storleken på de utbetalningar som statens garantier och lånelöften kan ge upphov till och flexibiliteten i likviditetsförvaltningen. Syftet med jämförelsen är att svara på frågan om potentiella utbetalningar kan hanteras i likviditetsförvaltningen. Sedan beskrivs risken för att utbetalningarna ska medföra högre kostnader i likviditetsförvaltningen. Denna risk påverkas dels av hur stora betalningarna är, dels av hur snabbt och i vilken valuta de ska göras.

Möjliga utbetalningar inte större än att de kan hanteras

Ju större garantier och lånelöften, desto större utbetalningar kan bli aktuella. I tabell 16 visas de största åtagandena i den ordinarie portföljen tillsammans med insättningsgarantisystemets största åtagande inom respektive kategori av institut.⁴⁰ Beloppen kan tyckas stora men inom statens likviditetsförvaltning finansieras dagliga underskott (lånebehov) på ibland över 100 miljarder kronor.

⁴⁰ De finansiella institut som har garanterade insättningar delas in i fyra kategorier i avsnittet Kreditrisker i insättningsgarantin, Olika kategorier av institut.

Om flera större garantier eller lånelöften skulle behöva infrias inom loppet av några dagar kan det visserligen uppstå ännu större underskott än så. Men även dessa flöden bedöms kunna hanteras inom ramen för den löpande likviditetsförvaltningen. Samtidigt är sannolikheten för ett sådant utfall mycket låg och behovet av snabba utbetalningar i praktiken lägre än beloppen i tabellen nedan, eftersom det sällan är hela beloppet som ska betalas ut vid ett och samma tillfälle. Denna bedömning har inte förändrats under pandemin. Utbetalningarna kopplade till garantier och lånelöften har inte heller avvikit från det normala under året.

Tabell 16. Åtaganden över 10 miljarder kronor den 31 december 2021

	Miljarder kronor
Låneram till SEK ¹	200,0
Garantikapital EIB	80,0
Kreditgaranti ²	51,5
Garantikapital Afrikanska utvecklingsbanken	32,8
Insättningsgarantin – kat 1 & 2 ³	30,7
Kreditgaranti	28,9
Insättningsgarantin – kat 3 ⁴	28,1
Garantikapital NIB	26,6
Garantikapital IBRD	22,5
Kreditgaranti	21,3
Kreditgaranti	11,6
Insättningsgarantin – kat 4 ⁵	10,0

¹ SEK, max 50 miljarder kronor kan betalas ut på en gång

² Max infriande på 5 år är 8,7 miljarder kronor

³ Insättningsgarantisystemets bidrag i resolution får aldrig överstiga 200 procent av målnivån för insättningsgarantin (se rutan Utbetalningar från insättningsgarantifonden).

⁴ Ett direkt infriande av insättningsgarantin för något av instituten i kategori 3 kan uppgå till cirka 28,1 miljarder kronor. Detta belopp baseras på ett medelvärde av de fem institut i kategori 3 som har de högsta volymerna av garanterade insättningar.

⁵ Ett direkt infriande av insättningsgarantin för något av instituten i kategori 4 kan som mest uppgå till cirka 10 miljarder kronor.

Oftast en tidsfrist mellan infriande och utbetalning

En genomgång av avtalsvillkoren för de åtaganden som redovisas i tabell 16 visar att den möjliga likviditetspåfrestningen oftast är betydligt lägre än vad beloppen antyder. Antingen är omständigheterna sådana att staten inte behöver fullgöra åtagandet i sin helhet direkt, eller så föreligger det i praktiken en tidsfrist där staten under kontrollerade former kan planera utbetalningarna. I vissa fall kan det ändå bli aktuellt att fullgöra åtagandet i sin helhet och under skyndsamma förhållanden. Det gäller främst utställt garantikapital och insättningsgarantin.

För garantikapitalen finns ingen avtalad utbetalningsfrist. I ett par fall är det dock kommunicerat att staten vid behov ska betala ut kapitaltillskottet inom en vecka men att tidsfristen anpassas efter storleken på utbetalningen. Ett större belopp ger då möjlighet till en längre tidsfrist och vice versa.

För insättningsgarantin anges i lag att ersättning till drabbade insättare ska finnas tillgänglig inom sju arbetsdagar. Insättningsgarantin ska även kunna bidra med medel vid resolution. För utbetalningar från insättningsgarantin till ett institut i samband med resolution finns inga uttryckliga tidsramar, men Riksgälden bedömer att en sådan betalning kan behöva göras med kort varsel. Tidsramen beror på hur lång tid det tar att genomföra den aktuella resolutionstransaktionen. Utbetalningar kopplade till insättningsgarantin ska i första hand göras från insättningsgarantifonden. Skulle fonden inte räckas ska staten låna upp de medel som behövs (se rutan sist i kapitlet).

Stor flexibilitet i statens likviditetsförvaltning

Likviditetsförvaltningen syftar till att säkerställa att staten alltid kan fullgöra sina betalningar i tid. Alla inbetalningar till och utbetalningar från de statliga myndigheterna samlas på ett centralt konto, vilket innebär att det endast är nettot som hanteras i likviditetsförvaltningen. De dagar då utbetalningarna är större än inbetalningarna lånar Riksgälden för att finansiera underskottet på kontot och de dagar då inbetalningarna överstiger utbetalningarna placeras överskottet. På så sätt är saldot på centralkontot noll vid dagens slut.

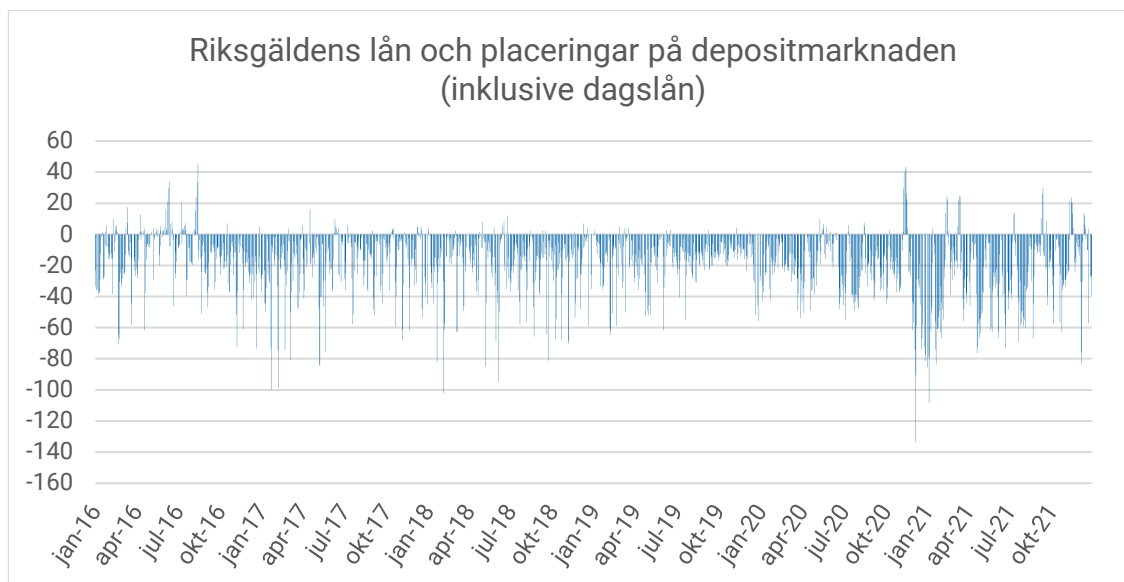
Riksgälden planerar likviditetsförvaltningen utifrån prognoser på dagliga låne- och placeringsbehov för att säkra en effektiv hantering. Samtidigt krävs en flexibilitet i förvaltningen för att kunna hantera oväntade betalningsflöden på ett ändamålsenligt sätt. Riksgälden kan exempelvis välja instrument, löptider och motparter inom ramen för gällande regelverk och vägledande principer.

Tillgång till flera olika instrument

Riksgälden har möjlighet att använda flera instrument i likviditetsförvaltningen. Om stora oväntade utbetalningar kommer med några dagars varsel kan upplåningen påbörjas i förväg på penningmarknaden. Det görs framför allt genom deposits, som är standardiserade avtal om in- och utlåning mellan aktörerna på marknaden. Om den oförutsedda utbetalningen måste göras samma dag finansieras det underskott som uppstår med dagslån, som är den kortaste formen av deposits.

På dagslånegården jämnas likviditetsbehovet i kronor ut varje dag mellan aktörerna i det svenska betalningssystemet. Om staten har ett underskott att finansiera över natten finns alltid någon eller några aktörer med motsvarande överskott att placera. Det beror på att de pengar Riksgälden betalat ut har gått in någon annanstans i betalningssystemet. Systemet är därmed riggat på ett sådant sätt att det alltid går att finansiera underskott i kronor (och placera överskott) över natten. Diagram 10 illustrerar variationen i de dagliga flöden som Riksgälden hanterar med deposits.

Diagram 10. Riksgäldens lån och placeringar på depostmarknaden (inklusive dagslån) i miljarder kronor

Minus är lån och plus är placeringar.

Om det ökade lånebehovet från utbetalningen väntas bestå en tid kan Riksgälden i stället ge ut så kallade commercial paper i utländsk valuta. Detta upplåningsinstrument fungerar ungefär som en obligation men med kortare löptid. Commercial paper ger tillgång till den internationella penningmarknaden som är betydligt större än den svenska marknaden. Genom att kombinera denna upplåning med valutaderivat blir förfarandet jämförbart med att låna i svenska kronor.

Potentiell merkostnad kortvarig och isolerad

När en stor utbetalning finansieras kortsiktigt med commercial paper i stället för genom att rulla deposits kan upplåningskostnaden bli något högre (eller lägre) beroende på priset för det valutaderivat som ingår. En merkostnad skulle dock vara isolerad till den specifika utbetalningen och försvinna inom kort då den initiala kortfristiga upplåningen fasas in i de löpande emissionerna.

Vid utbetalning kopplad till en garanti eller utlåning i utländsk valuta lånar Riksgälden på samma sätt som vid en utbetalning i kronor och genomför samtidigt en växling. Vid behov av att växla större belopp på mindre valutamarknader, där likviditeten är begränsad, finns en risk att transaktionen kan bli något dyrare än normalt. I dagsläget finns det dock inga exponeringar mot mindre valutor bland portföljens större åtaganden.

Utbetalningar från insättningsgarantifonden

Utbetalningar av insättningsgarantin finansieras från insättningsgarantifonden. Till skillnad från den ordinarie portföljens garantireserver, som är konton hos Riksgälden, består denna fond av värdepapper i form av svenska statsobligationer. Det betyder att fonden måste sälja statsobligationer när ersättningar ska betalas ut. Om tillgångarna i fonden inte räcker finns en obegränsad kredit som innebär att Riksgälden ska låna upp de pengar som saknas (se lagen (1995:1571) om insättningsgaranti för mer detaljerad information).

Insättningsgarantin finansieras genom avgifter

Insättningsgarantifonden byggs upp av en lagreglerad och riskdifferentierad avgift som betalas av de institut som omfattas av garantin. Avgifterna ska årligen summera till 0,1 procent av institutens samlade garanterade insättningar per senaste årsskifte. Fonden förvaltas av Kammarkollegiet på uppdrag av Riksgälden och uppgick till 47,8 miljarder kronor i slutet av 2021. Det motsvarar 2,49 procent av garanterade insättningar.

Fonden ska enligt lag uppgå till minst 0,8 procent av garanterade insättningar. Om fonden skulle sjunka till lägre än två tredjedelar av denna nivå måste den återställas inom sex år. Vid behov kan avgifterna därför bli högre än de 0,1 procent som vanligtvis debiteras.

Begränsat bidrag i resolution

Enligt regelverket för resolution kan insättningsgarantifonden även komma att bidra i resolution för att finansiera insättarnas skydd i resolution. Bidraget för ett enskilt institut får dock aldrig överstiga 200 procent av miniminivån för fonden. Fonden kan därmed bidra med maximalt 1,6 procent av garanterade insättningar, vilket motsvarar 30,7 miljarder kronor baserat på garanterade insättningar i slutet av 2020.

Att fondens bidrag i resolution är beloppsbegränsat betyder emellertid inte att insättarnas skydd är begränsat. Eventuella ytterligare medel (utöver 30,7 miljarder kronor per institut) som krävs för att kunna finansiera resolution ska i första hand tas från resolutionsreserven.⁴¹

Försäljning av statsobligationer kan innebära merkostnader

Ur ett likviditetsriskperspektiv är det värt att notera att tillgångar i insättningsgarantifonden måste realiserars vid en utbetalning. En stor volym statsobligationer kan då behöva säljas på kort tid, vilket kan påverka försäljningspriset

⁴¹ Resolutionsreserven är ett särskilt finansieringsarrangemang, vid sidan av insättningsgarantifonden, som upprättats för att finansiera de resolutionsåtgärder som Riksgälden vidtar och som är tillåtna enligt lagen om resolution. En utbetalning från reserven, som är ett konto hos Riksgälden, påverkar statens lånebehov och statsskulden.

negativt. Detta har visserligen ingen direkt effekt på statens upplåningskostnader, men innebär en merkostnad för insättningsgarantisystemet.

Bilaga 1: Statens garanti- och utlåningsverksamhet

Hantering av statliga garantier och lån med kreditrisk vilar på tydliga principer och regelverk som syftar till att synliggöra de finansiella risker och kostnader som hanteringen är förknippad med (den så kallade statliga garanti- och utlåningsmodellen). På så sätt kan staten undvika att ta på sig oönskade risker. Här beskrivs dessa principer och regelverk eftersom de har en positiv inverkan på risknivån i statens garanti- och utlåningsportfölj. Det finns också engagemang som regleras i särskild ordning utanför den gemensamma modellen. Det gäller till exempel delar av studielånen och insättningsgarantin.

Den statliga garanti- och utlåningsmodellen

I mitten av 1990-talet fastslog riksdagen för första gången en modell för statlig garantigivning i lagen (1996:1059) om statsbudgeten. Under perioden fram till och med 2001 gjordes riskvärderingar av befintliga garantier utifrån den nya modellen. Från och med 2002 omfattade därmed principerna i garantimodellen även de garantier som utfärdats före modellens införande.

I och med en uppdaterat budgetlagen (2011:203) förtydligades principerna för den statliga garantigivningen. Samtidigt bestämdes att motsvarande principer även ska tillämpas för statlig utlåning med kreditrisk. Mer detaljerade bestämmelser finns i förordningen (2011:211) om utlåning och garantier. Därmed finns det enhetliga regler för hanteringen av både garantier och utlåning med kreditrisk.

Sammantaget vilar den statliga garanti- och utlåningsmodellen på ett antal bestämmelser som syftar till en både ansvarsfull och kostnadseffektiv hantering av finansiella risker. Flertalet av bestämmelserna bidrar till att göra beslutsfattarna medvetna om riskerna och till att staten beaktar dessa risker. Andra syftar till att staten undviker att ta på sig vissa typer av oönskade risker, och till att minska statens risktagande i stort.

Huvudregeln är att garantier och lån ska vara belopps- och tidsbegränsade, att den förväntade kostnaden redovisas och finansieras redan vid beslutstillfället, att garanti- och låntagarnas ekonomiska ställning analyseras och att avtalen förenas med lämpliga riskbegränsande villkor. Därtill kommer att respektive garanti- och utlåningsmyndighet arbetar löpande med att analysera, begränsa och redovisa kreditrisken i engagemangen. Denna hantering minskar risken för att portföljen växer sig alltför stor, eller att den kommer att innehålla olämpligt höga eller svårbedömda risker. De principer och regelverk som den statliga garanti- och utlåningsmodellen vilar på är därför en viktig bidragande orsak till att risken för stora förluster överlag bedöms vara låg i den ordinarie portföljen.

Principen om långsiktig kostnadstäckning

En central princip för staten är att en avgift ska tas ut motsvarande statens förväntade kostnad för garantin eller lånet. Den förväntade kostnaden innefattar dels den förväntade kreditförlusten (vanligtvis förkortad förväntad förlust), dels de administrationskostnader som är förknippade med engagemanget.

Den förväntade förlusten uppstår på grund av att garantigäldenären eller låntagaren med en viss sannolikhet inte kommer att kunna fullgöra sitt åtagande, vilket i de allra flesta fall medför en kreditförlust för staten. För lån tillkommer statens räntekostnad för att finansiera utlåningen.

Förväntad förlust = utestående belopp vid tillfället för fallissemang × sannolikheten för fallissemang × (1 – förväntad återvinning givet ett fallissemang)

För att täcka den förväntade kostnaden tar staten ut en avgift. Den på förhand förväntade utgiften för staten motsvaras därmed av en på förhand fastställd inkomst. Statens finansiella ställning är således i teorin opåverkad vid tidpunkten för beslutet om en statlig garanti eller ett lån.

Om garantigäldenären eller låntagaren tillåts betala en avgift som är lägre än den förväntade kostnaden uppkommer en statlig subvention. För att skapa transparens kring denna subvention kräver budgetlagen att den ska finansieras, om inte riksdagen beslutar annat. Finansieringen görs oftast genom att ett anslag belastas med en summa som motsvarar subventionen. Det medför i sin tur att utgiften för subventionen behöver vägas mot andra utgifter i statens budget och därigenom konkurrerar om utrymme under utgiftstaket. Följaktligen behandlas den eventuella subventionen för en statlig garanti eller ett lån på samma sätt som andra utgifter inom staten.

En modell där avgifter, eller eventuella överföringar av anslagssubventionerade avgifter, sätts av för att motsvara statens förväntade kostnad innebär en försäkringsmässig självkostnadsprincip. På lång sikt förväntas de samlade avgifterna motsvara kostnaderna för kreditförluster och administration. I praktiken kommer dock utfallen i verksamheten att variera över tiden och avvika från det förväntade utfallet åt båda hållen. Modellen liknar således i mångt och mycket en konventionell försäkringsverksamhet, där avgifter från ett större antal skadefria engagemang förväntas täcka de kostnader som ett mindre antal väntade skadefall (kreditförluster) ger upphov till.

Staten marginellt riskneutral

Till skillnad från en försäkringsverksamhet tar staten i enlighet med huvudregeln i budgetlagen inte ut någon riskpremie. I teoretiska termer kan det ses som att staten på marginalen är riskneutral och därför inte kräver någon avkastning för att bära de risker som följer med garantier och utlåning (det vill säga avvikelser från det långsiktigt förväntade utfallet). En väsentlig anledning till det är att staten har en omfattande och stark balansräkning som är underbyggd av beskattningsrätten. Staten håller därför ingen öronmärkt riskbuffert och binder heller inget kapital som kräver avkastning. Det bör understrykas att staten här endast är

marginellt riskneutral, det vill säga för risker som inte är alltför stora i relation till statens hela balansräkning.

Utfallen redovisas mot särskilda reserver

Garanti- och utlåningsmodellens konstruktion innebär att avgifter och kostnader hanteras utanför statsbudgetens inkomstitlar och anslag. Avgiftsintäkter – inklusive anslagsmedel för att täcka eventuella subventioner – förs inte till inkomstittel utan redovisas istället mot särskilda reserver. På motsvarande sätt redovisas även kreditförluster och eventuella återvinningar mot dessa reserver.

Till varje reserv finns en obegränsad upplåningsrätt kopplad. Detta hanterar den budgettekniska och redovisningsmässiga frågan om hur kreditförluster som överstiger de ackumulerade medlen i reserven ska finansieras och redovisas. På det sättet kan reserverna från tid till annan tillåtas vara negativa.

Det är viktigt att notera att upprättade reserver är redovisningsmässiga konton hos Riksgälden. Det finns dock undantag i form av faktiska fonder, till exempel insättningsgarantifonden.

Ett skäl till att i huvudsak ha redovisningsmässiga reserver i stället för särskilda tillgångs- och likviditetsportföljer är att sådana portföljer kan tillföra risker snarare än reducera dem. Det är därmed i normalfallet inte fråga om vare sig en öronmärkning av pengar eller en faktisk fondering. I stället ingår de avgifter som tillförs reserverna i statens löpande kassaflöde. En inbetald avgift ökar därmed budgetsaldot och minskar statsskulden.

De sammanlagda tillgångarna i garanti- och utlåningsverksamheten består inte bara av behållningen på det konto som den ansvariga myndigheten har hos Riksgälden. En annan betydande tillgång är de så kallade regressfordringar som har uppstått vid infrianden av garantier, eller det återstående värdet av utestående fordringar efter konstaterade fallissemang på utfärdade lån. Dessutom är avtalade men ännu inte inbetalda avgifter en tillgång. Det är det sammanlagda värdet av dessa tillgångar som ska jämföras med de förväntade förlusterna i verksamheten vid en bedömning av försäkringstekniska under- och överskott i verksamheten.

Engagemang som regleras i särskild ordning

Det finns garantier och lån som regleras i särskild ordning genom till exempel egen lag eller enskilda riksdags- och regeringsbeslut.

Studiestödssystemet

Studiestödslagen (1999:1395) reglerar hanteringen av studielån. Lagen innehåller bland annat bestämmelser om vem som kan få studielån och bidrag, ränta, återbetalning och återkrav. Bestämmelserna i lagen avviker i flera avseenden från hur utlåningen hanteras i garanti- och utlåningsmodellen. Nya studielån som ställts ut efter 2013 hanteras dock i enlighet med modellen i den meningen att anslagsmedel motsvarande förväntade förluster förs till en reserv. För resten av lånestocken finansieras konstaterade kreditförluster med anslagsmedel allteftersom de uppstår.

Insättningsgarantin och investerarskyddet

Insättningsgarantin syftar till ett starkt konsumentskydd för allmänhetens insättningar och att främja stabilitet i det finansiella systemet. Garantin regleras i lagen (1995:1571) om insättningsgaranti.

Investerarskyddet innebär ett skydd för förluster av investerares finansiella instrument och medel hos ett värdepappersinstitut, ett fondbolag eller ett förvaltningsbolag. Eventuella kostnader för staten i samband med infrianden betalas i efterhand av de institut som omfattas av investerarskyddet.

Anslagsfinansierad utlåning

Lån med hög förväntad förlust ska enligt 7 kap. 3 § budgetlagen finansieras med anslag. Eftersom utlåningen redan finansierats fullt ut med anslagsmedel finns ingen reserv för att finansiera kreditförluster för dessa lån. Amorteringar och räntebetalningar redovisas mot inkomsttitel.

Garantikapital till internationella finansiella institutioner

Staten har lämnat garantier om att vid behov tillskjuta ytterligare kapital – vilka benämns garantikapital – till ett antal internationella finansiella institutioner där Sverige är medlem.

Garantikapitalen har av riksdagen undantagits från den statliga garanti- och utlåningsmodellen. För att tydliggöra dessa garantier, och medföljande risker, har det skapats ett separat konto med kredit i Riksgälden. En eventuell belastning av kontot ska återställas med anslagsmedel från statens budget.

Affärsverkens engagemang

Även statliga affärsverk kan efter riksdags- och regeringsbeslut ställa ut garantier och ge lån som är kopplade till deras verksamhet.

Likheter och skillnader mellan kreditgarantier och lån

Kreditgarantier och utlåning regleras på ett likartat sätt eftersom kreditrisken, och därmed den förväntade kostnaden, är densamma för båda typerna av engagemang. För båda krävs beslut från riksdagen och de hanteras också på liknande sätt i budgetprocessen. Det finns dock skillnader som bör beaktas när staten väljer mellan att finansiera något med hjälp av en statlig kreditgaranti eller ett lån.

Lån synliggörs tydligare än garantier

När staten lämnar ett lån sköts finansieringen av staten, medan det i fallet med en kreditgaranti är en privat aktör som tar hand om finansieringen. Ett lån påverkar därmed, till skillnad från en garanti, redan vid utlåningen statens lånebehov och statsskulden. Vid garantigivning ökar lånebehovet bara om staten behöver infria garantin. Garantier kan därmed ses som latent statsskuld.

Denna skillnad återspeglas även i redovisningen, dels påverkar den ökade upplåningen bruttoskulden, dels innebär utlåning en fordran som redovisas som en tillgång i balansräkningen.

Förluster kan ha olika effekt på det finansiella sparandet

I normalfallet innebär en infriad garanti en motsvarande omedelbar effekt på det finansiella sparandet. Effekten för ett motsvarande fallissemang avseende ett lån har i normalfallet ingen omedelbar effekt på det finansiella sparandet. När det gäller lån uppstår i normalfallet effekten på det finansiella sparandet när förlusten konstaterats i samband med avskrivning.

Utlåning billigare än garantier i normalfallet

Statens kostnader för förväntad förlust och administration är i normalfallet ungefär lika höga när finansiering sker via direkt lån från staten som när det sker genom ett statligt garanterat lån från en privat aktör. I den totala kostnaden för finansiering via direkt utlåning tillkommer statens upplåningskostnad. I kostnaden för finansiering genom statlig garanti tillkommer i stället den privata långgivarens kostnad för upplåning och administration.

Eftersom den privata aktörens upplåningskostnad under normala omständigheter är högre än statens, är kostnaden för låntagaren vid direkt utlåning från staten lägre än för en garanti. Detta gäller trots att risken för staten är densamma i båda fallen.

Lån innebär en mer restriktiv hantering

En skillnad i regleringen av garantier respektive lån är att det endast är lån med låg förväntad förlust som får finansieras med lån i Riksgälden. I praktiken innebär detta att lån med hög förväntad förlust finansieras med anslag. Motsvarande bestämmelse finns inte för garantier. Utlåning med hög kreditrisk är därmed föremål för hårdare krav i budgetlagen.

Långivning innebär ibland en mindre komplicerad hantering

En kreditgaranti innebär ofta ett trepartsförhållande mellan staten som garantigivare, långivaren och låntagaren. Långivning innebär enbart ett förhållande mellan två parter. Trepartsförhållandet kan ge upphov till en mer komplicerad hantering för att undvika risker som beror på olämpliga incitamentsstrukturer.

Fördelar med garantier kan dock överväga nackdelarna

Även om långivning i de flesta fall är att föredra framför garantier kan det finnas exempel på situationer där fördelarna med en garanti i stället för utlåning uppväger nackdelarna.

Ett argument för att använda garantier är att de kan underlätta riskdelning, vilket vanligtvis eftersträvas, genom att staten inte garanterar hela lånebeloppet. Dessutom kan garantier vara mer effektiva än lån. I situationer då det finns ett stort antal potentiella stödmottagare kan till exempel bankers befintliga nätverk och administrativa rutiner innebära högre effektivitet jämfört med om staten själv sköter utlåningen. Garantier kan även innebära en lägre grad av intervention på den privata marknaden jämfört med lån då statlig långivning i vissa fall riskerar tränga ut privata långivare.

Bilaga 2: Engagemang som undantas riskanalysen

De engagemang som inte ingår i riskanalysen är utlåning som finansieras med anslag, garantier och lån som olika affärsverk ställt ut, kapitaltäckningsgarantier samt investerarskyddet. Det är i första hand av praktiska skäl som Riksgälden undantagit dem från analysen, men också för att de i sammanhanget utgör antingen små belopp eller begränsade risker. Undantagen innebär endast en marginellt minskad transparens och bedöms inte påverka Riksgäldens slutsatser.

Anslagsfinansierad utlåning

Anslagsfinansierad utlåning ingår till skillnad från lånefinansierad utlåning i statens takbegränsade utgifter. Därmed faller de utanför garanti- och utlåningsmodellen (inte beslutade enligt 6 kap. 3 § budgetlagen). Anslagsfinansierad utlåning kan ses som en transferering med återbetalningsvillkor. Möjliga kreditförluster kan därför antas ha varit föremål för den sedvanliga politiska diskussionen om prioriteringar gällande utgifter i statens budget, varför denna utlåning är undantagen riskanalysen.

Den anslagsfinansierade utlåningen uppgick till 3,1 miljarder kronor per den 31 december 2021. Merparten av beloppet utgörs av äldre studielån och hemutrustningslån.

Affärsverken

Det fåtal lån och garantier som affärsverk har ställt ut är exkluderade från riskanalysen. Eventuella förluster för dessa garantier bärs i första hand av tillgångarna i affärsverkens verksamheter. Om dessa tillgångar skulle vara otillräckliga hanteras förluster med anslag, eftersom affärsverken är samma juridiska person som staten.

Den 31 december 2021 hade Svenska kraftnät utfärdat lån om totalt 161 miljoner kronor.

Kapitaltäckningsgarantier

Trafikverket har utfärdat två kapitaltäckningsgarantier till Arlandabanan Infrastructure AB (Arlandabanan) respektive Svensk-Danska Broförbindelsen AB (Svedab).

Kapitaltäckningsgarantiernas omfattning är inte explicit begränsade vilket gör det svårt att uppskatta kreditrisken. Trafikverkets kapitaltäckningsgaranti till Arlandabanan är dessutom utformad på så sätt att risken för infrianden inte är kopplad till kreditrisk.

Kapitaltäckningsgarantierna är därför exkluderad från analysen.

Kapitaltäckningsgarantierna till Arlandabanan respektive Svedab tas i Trafikverkets årsredovisning upp till 1 724 miljoner kronor respektive 4 943 miljoner kronor vid utgången av 2021.

Investerarskyddet

Investerarskyddet skyddar innehavare vars värdepapper förvaras i depå hos ett värdepappersinstitut. Skyddet utlöses vid konkurs om det inte går att skilja ut kundernas tillgångar från institutets, exempelvis till följd av grov oaktsamhet eller brottslighet. Sannolikheten för ett infriande under investerarskyddet är därmed väsentligt lägre än sannolikheten för att ett institut ska gå i konkurs.

Storleken på statens åtagande genom investerarskyddet är inte känd. Eftersom avgifter enbart tas ut i samband med att garantin infrias har omfattningen av de skyddade tillgångarna endast fastställts vid ett tillfälle i samband med ett ersättningsfall. Då uppskattades värdepappersinstitutens sammanlagda skyddade tillgångar till cirka 93 miljarder kronor. Beloppet avsåg dock den 31 december 2004, vilket var det år då konkursen som föranledde ersättningsfallet inträffade.

Mycket talar för att statens kostnader för investerarskyddet är små. Sedan skyddet inrättades har endast ett mindre skadefall inträffat. Att staten retroaktivt tar ut avgifter från övriga institut – som täcker de fulla kostnaderna för inträffade skadefall – betyder dessutom att kreditrisken till följd av investerarskyddet är tydligt begränsad. Detta förutsätter att utbetalt belopp inom relativt kort tid kan utdebiteras övriga institut, vilket Riksgälden bedömer som troligt. Investerarskyddet är därför inte med i riskanalysen.

Även för insättningsgarantin har staten rätt att i efterhand ta ut avgifter för att täcka förluster om de behållna avgiftsmedlen inte räcker till. För insättningsgarantin är dock de potentiella beloppen större och de retroaktiva avgifterna skulle sannolikt inkomma i en långsammare takt än vad som är fallet för investerarskyddet.⁴²

---

⁴² Detta gäller så länge förlusterna överstiger den extra avgift om 0,5 procent av institutens sammanlagda insättningar som garantimyndigheten har rätt att ta ut. 13 a § lagen (1995:1571) om insättningsgaranti.

Bilaga 3: Fördjupad redovisning av statens garanti- och utlåningsportfölj

Den fördjupade redovisningen syftar till att bidra till ytterligare transparens kring statens garantier och lån med kreditrisk. Den kan ses som ett komplement till riskanalysen i rapporten och den redovisning som finns i Årsredovisning för staten. De belopp som redovisas i bilagan utgår från de engagemang som ingår i riskanalysen.

Garanti- och utlåningsportföljens storlek

I tabell 17 presenteras storleken på statens garanti- och utlåningsportfölj vid årsskiftet 2021, både i absoluta belopp och jämfört med vissa statsfinansiella storheter. Utvecklingen sedan 1999 visas i diagram 11.

Tabell 17. Garanti- och utlåningsportföljens storlek den 31 december 2021

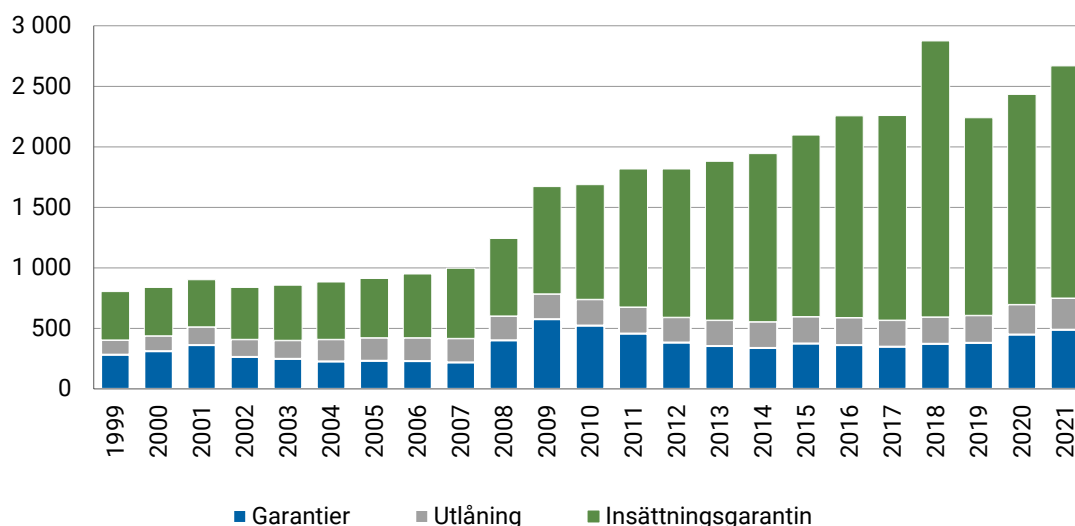
	Miljarder kronor ¹
Garantier och lån till företag och privatpersoner	750 (698)
Insättningsgarantin ²	1 917 (1 734)
Totalt	2 667 (2 432)
Andel av BNP	50% (49%)
Andel av statsskulden	233% (200%)
Andel av statens balansomslutning	121% (119%)

¹ Förra årets siffror inom parentes.

² Belopp avseende insättningsgarantin är från slutet av 2020 då 2021 års belopp inte var tillgängligt när rapporten skrevs.

Uppgifter från EKN, Sida, CSN, Riksgälden, Regeringskansliet, ESV samt egna bearbetningar.

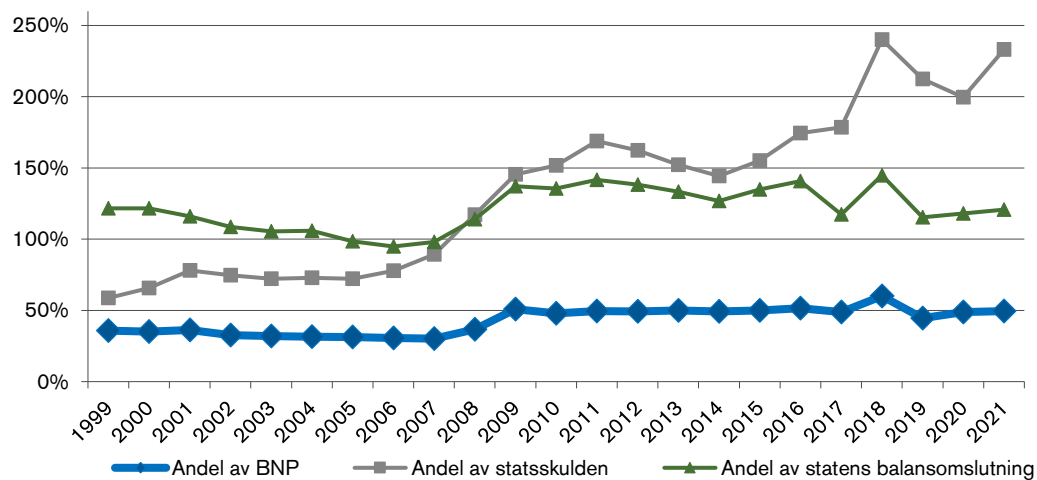
Diagram 11. Historiska uppgifter om portföljens storlek 1999-2021, miljarder kronor

ÅRS, underlag till ÅRS som Riksgälden sammanställer samt egna bearbetningar. Notera att som approximation för insättningsgarantin 2021-12-31 används siffran för 2020 då siffran för 2021 inte var tillgänglig när rapporten skrevs.

I diagram 12 redogörs för motsvarande historiska uppgifter i relation till Sveriges BNP, statsskulden och statens balansomslutning.

Diagram 12. Historiska uppgifter om garanti- och utlåningsportföljens relativa storlek 1999-2021

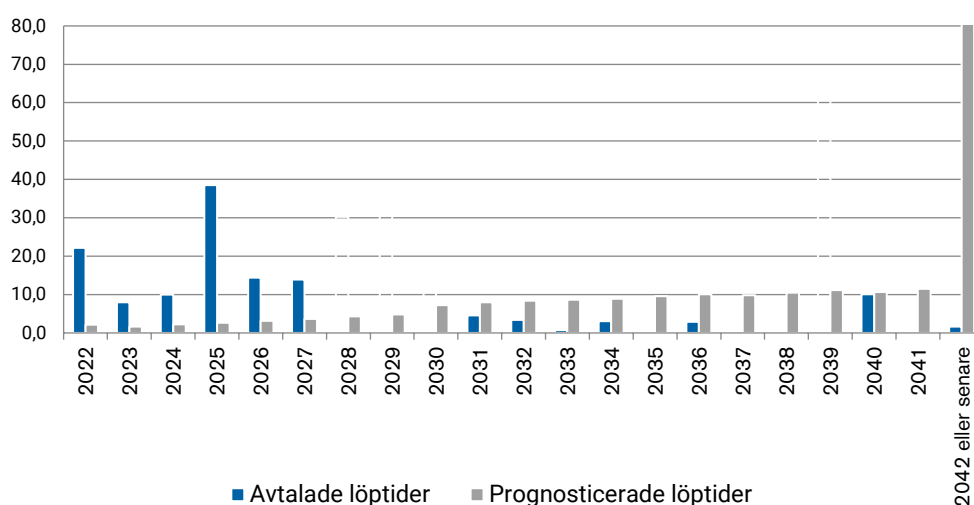

ÅRS, underlag till ÅRS som Riksgälden sammanställer, uppgifter från ESV och SCB samt egna bearbetningar.

Löptider

En stor del av statens portfölj (81 procent) innehåller garantier utan tidsbegränsning, till exempel insättningsgarantin och de garantikapital staten utfärdat till internationella finansiella institutioner. I resterande fall är löptiden förutbestämd i avtal eller ett resultat av utvecklingen i en underliggande faktor (till exempel inkomstutveckling för lån med villkorad återbetalning). För de senare finns i stället en prognos av löptiden. Förfallostrukturen för de garantier och lån med en avtalad eller prognosticerad löptid redovisas i diagram 13.

Diagram 13. Garanti- och utlåningsportföljens förfallostruktur den 31 december 2021, miljarder kronor

Exklusive garantier som är utan tidsbegränsning (2 119 miljarder kronor). Uppgifter från EKN, Sida, CSN, Boverket och Riksgälden.

Valutor

De lån staten utfärdat och de åtaganden som staten garanterar ges i olika valutor. I tabell 18 redovisas motvärdet i svenska kronor för de tio största valutaexponeringarna i statens garanti- och utlåningsportfölj.

Tabell 18. De tio största valutaexponeringarna i garanti och utlåningsportföljden den 31 december 2021, miljarder kronor

	Belopp	Procentandel
Svenska kronor	2305,9	86,44
Euro	155,1	5,82
Amerikanska dollar	145,9	5,47
Särskilda dragningsrätter ¹	37,2	1,39
Yen	11,7	0,44
Brittiskt pund	10,4	0,39

Schweizerfranc	0,9	0,03
Guatemala quetzal	0,5	0,02

¹ Särskilda dragningsrätter motsvarar en samling valutor som används i internationell handel och finans (euro, brittiskt pund, yen och amerikansk dollar).

Uppgifter från EKN, Sida, CSN, Boverket, Riksgälden och Regeringskansliet.

Hur kreditrisken i engagemangen finansieras

Engagemangen i portföljen hanteras olika i termer av kostnadstäckning. Tabell 19 belyser dessa skillnader.

Många av engagemangen hanteras med utgångspunkt i den statliga garanti- och utlåningsmodellen. En central del i denna modell är att den förväntade förlusten för garantin eller lånet finansieras i samband med utfärdandet. Det sker oftast med avgifter från garantigäldenärerna och låntagarna, i undantagsfall med anslag. Avgifterna bokas därefter mot en redovisningsmässig reserv, till vilken en obegränsad upplåningsrätt finns kopplad för att hantera förluster som överskrider reservens storlek.

Hantering av studielånen regleras i särskild ordning. För lån som utfärdats från och med 2014 finansieras den förväntade förlusten vid utlåningstillfället med anslag, i linje med garanti- och utlåningsmodellen. För studielån som utfärdats dessförinnan finansieras konstaterade kreditförluster i stället med anslag när de uppstår.

Även insättningsgarantin regleras i särskild ordning. Samtliga institut som omfattas av garantin betalar årligen en lagreglerad avgift till staten som för individuella institut är riskdifferentierad – däremot är nivån på det årliga sammantagna avgiftsuttaget reglerad i lag. Avgifterna förs sedan till en fond med egna tillgångar. Infrianden av insättningsgarantin finansieras i första hand med medlen ur denna fond. Skulle dessa inte räcka till finns en obegränsad upplåningsrätt i Riksgälden kopplad till fonden.

Därutöver finns det utestående garantier och lån med kreditrisk som hanteras i särskild ordning baserat på enskilda beslut. En del gäller de garantikapital som staten utfärdat till internationella finansiella institutioner där Sverige är medlem. Infrianden av dessa åtaganden finansieras med anslag när de väl uppstår.

En annan del avser ett mindre antal lånefinansierade lån som utfärdats innan den statliga utlåningsmodellen infördes. I en del fall har avgifter fastställts redan vid utlåningstidpunkten som minst täcker den förväntade förlusten i utlåningen. I andra fall har ingen avgift tagits ut alls. Den gemensamma nämnaren för dessa lån är att det inte klargjorts hur realiserade kreditförluster ska finansieras.

Tabell 19. Garanti- och utlåningsportföljden uppdelad efter hur kreditrisken i engagemangen finansieras den 31 december 2021, miljarder kronor

Ordning	Förväntad förlust	Faktisk förlust	Belopp	Procentandel
Garanti- och utlåningsmodellen	Avgifter/anslag	Reserv	317,5	11,9
Insättningsgarantisystemet	Avgifter ¹	Reserv	1917,0	71,9
Studiestödssystemet:				
Nya studielån	Anslag	Reserv	140,5	5,3
Gamla studielån ²	-	Anslag	108,8	4,1
Övrig hantering:				
Garantikapital	-	Anslag	183,0	6,9
Enskilda lån	Avgifter/-	Okänt	0,9	0,0
Totalt			2 667,6	100

¹ Avgiften för insättningsgarantin bestäms inte med utgångspunkt i förväntad förlust. Den lagstadgade avgiften tas ut till ett belopp som motsvarar 0,1 procent av institutens samlade garanterade insättningar per senaste årsskifte.

² Studielån som utfärdats innan 2014.

Uppgifter från EKN, Sida, CSN, Boverket, Riksgälden och Regeringskansliet.

Problemengagemang

Med problemengagemang avses garantier och lån där en kreditförlust bedöms som trolig. För dessa engagemang har en negativ kredithändelse – såsom en försenad eller utebliven betalning av ränta eller amortering – redan inträffat, se tabell 20. Alternativt finns det andra skäl att tvivla på att ett utfärdat eller garanterat lån kommer att återbetalas i tid.⁴³

Tabell 20. Problemengagemang i garanti- och utlåningsportföljen den 31 december 2021, miljarder kronor

	Belopp	Procentandel
Problemengagemang	7,3	0,3
Ej problemengagemang	2667,0	99,7

Uppgifter från EKN, Sida, CSN, Boverket och Riksgälden.

⁴³ Problemengagemang inkluderar inte följande två av CSN:s kriterier för låneförluster; reservation utifrån trygghetsregler vid återbetalning och reservation utifrån framtida förluster på grund av dödsfall.

Försvårande omständigheter för att fastställa förväntad förlust

Att synliggöra och finansiera den förväntade förlust som följer med kreditrisken i en garanti eller ett lån är en viktig del av den statliga garanti- och utlåningsmodellen. Det finns dock omständigheter som försvårar uppskattningen av förväntad förlust för en garanti eller ett lån. Det är samtidigt viktigt att framhålla att sådana garantier och lån inte nödvändigtvis är omotiverade eller olämpliga. Statliga garantier och lån tillkommer i grund och botten på politiska grunder. De mål som ligger till grund för besluten innehåller ofta andra positiva effekter som överväger en försämrad kvalitet i hanteringen av engagemangen. En redovisning av dessa engagemang syftar till transparens kring den osäkerhet som de medför.

Av uppgifterna i tabell 21 framgår att det förekommer garantier och lån som ställts ut utifrån försvårande omständigheter att fastställa förväntad förlust (i de delar av portföljen där regelverket ställer krav på att förväntad förlust beräknas). Det handlar om garantier och lån med mycket långa löptider eller sådana som saknar belopps- eller tidsbegränsning.

Obegränsade åtaganden

Ett typexempel på försvårande omständigheter för att fastställa förväntad förlust är garantier eller låneutfästelser som saknar tids- och/eller beloppsbegränsning. Sådana engagemang medför en viss godtycklighet i riskbedömningen, vilket oftast gäller i högre grad för avsaknad av beloppsbegränsning. Omfattningen av statens åtagande kan då inte bestämmas entydigt.

Engagemang med lång löptid

Även för garantier och lån med mycket lång löptid – längre än 20 år – är det i regel svårt att uppskatta förväntad förlust för hela löptiden utan inslag av oönskad osäkerhet.

Tabell 21. Engagemangen som ställs ut utifrån försvårande omständigheter per den 31 december 2021, miljarder kronor

Försvårande omständigheter	Belopp
Åtaganden som är obegränsade i tid ¹	7,9
Åtaganden som är obegränsade i både tid och belopp ²	9,4
Garantier eller lån med en ursprunglig löptid längre än 20 år	51,9
Totalt	69,2

Exklusive insättningsgarantin (1 917 miljarder kronor), garantikapitalen (183 miljarder kronor), studielån som utfärdats innan 2014 (109 miljarder kronor) samt royaltys- och villkorslån (0,9 miljarder kronor) för vilka det inte beräknas några förväntade förluster.

¹ Utestående belopp som tillhör garantiåtaganden som är obegränsade i tid. Detta gäller till största delen garantier som Riksgälden administrerar, men även garantier hos Boverket.

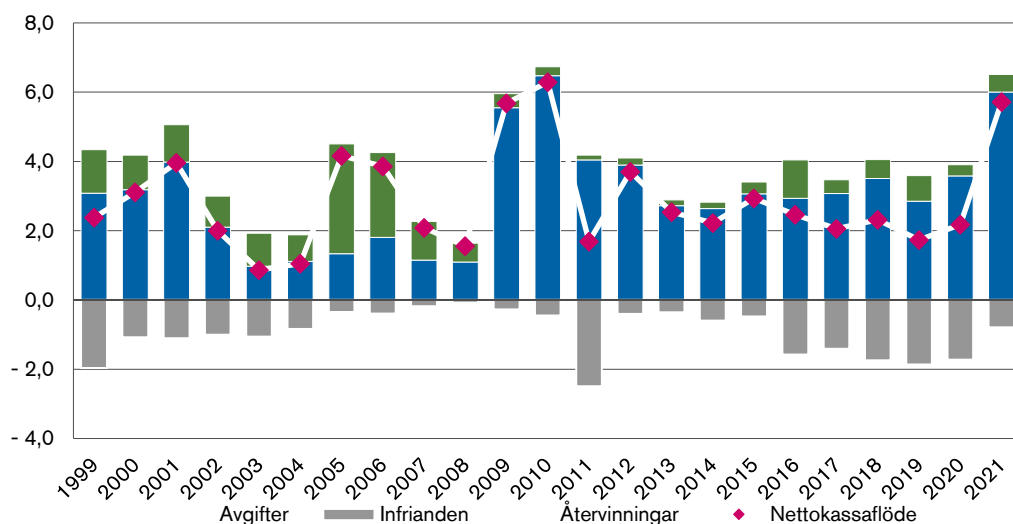
² Utestående belopp som tillhör garantiåtaganden som är obegränsade i tid och belopp. Gäller garantier som Riksgälden hanterar.

Historiska flöden

Garantier

För garantier förekommer i huvudsak tre typer av flöden; inbetalningar av avgifter, utbetalningar vid infrianden samt återvinningar från tidigare infriade garantier. De olika flödena varierar över tid, bland annat eftersom större infrianden tenderar att uppstå under ekonomiska kriser och att det kan skilja flera år mellan tidpunkten för ett infriande och när återvinningar sedan görs. Det är således naturligt att storleken på inflöden och utflöden skiljer sig åt under enskilda år och att nettoflödet är positivt de allra flesta år.

Diagram 14. Historiska flöden i garantiportföljen 1999–2021, miljarder kronor

ÅRS, underlag till ÅRS 2021 som Riksgälden sammanställer samt egna bearbetningar.

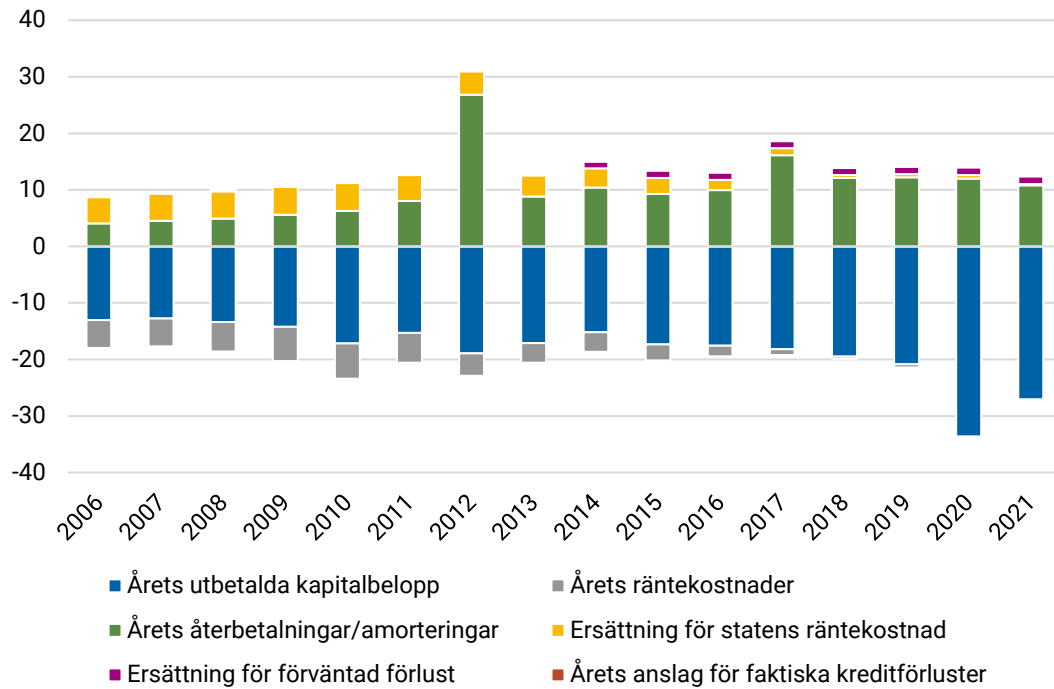
Utlåning med kreditrisk

Den statliga utlåningen med kreditrisk domineras av CSN:s studielån men innefattar även Riksgäldens utlåning. AB Svensk Exportkredit lånade 10 miljarder kronor under 2020 vilket förklarar den ökade utlåningen jämfört med tidigare år. Den stora amorteringen 2012 avser ett lån till Botniabanan som Riksgälden utfärdat.

Sammanställningen av de historiska flödena gällande statens utlåning i diagram 15 består av utbetalda kapitalbelopp, räntekostnader, återbetalningar/amorteringar, ersättningar för statens räntekostnad, ersättningar för förväntad förlust samt anslag för faktiska kreditförluster för perioden 2006 till 2021.

Flöden avseende de så kallade royaltylånen är exkluderade från diagrammet.

Diagram 15. Historiska flöden i statens utlåningsportfölj 2006-2021, miljarder kronor

Uppgifter från CSN och Riksgälden.

Riksgälden arbetar för att statens finanser hanteras effektivt och att det finansiella systemet är stabilt. Riksgälden spelar därmed en viktig roll både på finansmarknaden och i samhällsekonomin.

Besöksadress: Olof Palmes gata 17 | Postadress: 103 74 Stockholm | Telefon: 08 613 45 00

E-post: riksgalden@riksgalden.se | Webb: riksgalden.se